

Møte onsdag den 25. oktober kl. 10 President: *Kirsti Kollle Grøndahl*

Dagsorden (nr. 8):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 2)
2. Referat

Presidenten: Representantene *Kenneth Svendsen*, *Marit Tingelstad*, *Torstein Rudihagen*, *Oddbjørg Ausdal Starrfelt*, *Astrid Marie Nistad*, *Ola T. Lånke* og *Kjellaug Nakkim*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Hedmark fylke: *Helge Bjørnsen*For Nord-Trøndelag fylke: *Bernt Hågensen*For Østfold fylke: *Morten Olsen**Valg av settepresidenter*

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår *Kjell Engebretsen* og *Aud Blattmann*.

Presidenten: *Kjell Engebretsen* og *Aud Blattmann* er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og *Kjell Engebretsen* og *Aud Blattmann* anses enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

Representanten *Kristin Halvorsen* vil framsette et privat forslag.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne legge fram et forslag på vegne av representanten *Hallgeir H. Lange* og meg selv om en målrettet og uavhengig undersøkelse av om gasskraftverk i Norge fører til redusert eller økt utslipp av CO₂ i Europa.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- utenriksminister *Thorbjørn Jagland*
- statsråd *Grete Knudsen*
- statsråd *Jørgen Kosmo*

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg skal få lov å stille et spørsmål til næringsministeren.

I gårsdagens og for så vidt også i dagens *Aftenposten* ser vi at IT Fornebu-satsingen omtales som buklanding. Nå blir det vel neppe så ille, men vi får nå se.

Men mitt spørsmål til statsråden dreier seg om behovet for statlig kapital i dette. Det er slik at dette senteret, som skulle bli en europeisk spydspiss, skulle være på 600 dekar. Nå viser det seg at man får kun tak i ca. 300 dekar, fordi man ikke vant fram ved å benytte seg av statlige reguleringsplaner og nærmest ekspropriering fra Stortingets talerstol. Ifølge *Eikeland* i IT Fornebu sies det at investeringsviljen er fremdeles veldig stor hos aktørene. Mitt spørsmål til statsråd *Knudsen* er: Er hennes investeringslyst like stor, dvs. om det blir behov for de 165 mill. kr som er foreslått for i år?

Statsråd Grete Knudsen: Dette er en sak som Stortinget har gjort vedtak om, og jeg har ikke i min tid som næringsminister nå vært involvert i denne delen av saken. Man var vel vitende om, da man drøftet saken i Stortinget, at det var andre aktører som eide tomter, henholdsvis i *Bærum* og *Oslo*, og at det ville være helt naturlig at man i tilfelle man ønsket mer tomteland, måtte ta det opp med de aktørene som reelt sett eide tomtene.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg opplever det svaret slik at Regjeringen fremdeles mener at det skal bevilges og sendes over en sjekk på 165 mill. kr til å utvide aksjekapitalen i første halvår neste år, som forutsatt da arealet var dobbelt så stort som det nå synes å bli. Det tar jeg til etterretning.

Da denne saken var oppe den 7. mars i fjor vår, gjorde Stortinget et vedtak, nemlig at Regjeringen i forbindelse med budsjettproposisjonen, St.prp. nr. 1, skulle komme tilbake med en full redegjørelse av fremdriften i denne saken. Jeg har ikke greid å finne den redegjørelsen i budsjettproposisjonen. Mitt første spørsmål er: Står det omtalt, og eventuelt hvor? For det andre: Føler statsråden at det er mindre behov for dette, nå som Arbeiderpartiet selv sitter i regjeringskontorene og ikke sitter i opposisjon og formulerer romertallsvedtak og ber om informasjon. Hva er årsaken til denne eventuelt endrede holdningen?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg oppfatter at Stortinget gjorde sine vedtak ut fra nettopp de forutsetningene at det var andre aktører som også eide tomteland, og at det måtte skje på den måten at man hadde en dialog. Vant man frem, så vant man frem, hvis ikke var man helt klar over at det kunne komme andre aktører inn. I så måte går jeg ut fra at Stortinget var på det rene med også den situasjonen da vedtakene ble gjort.

Stortinget gjorde også et vedtak om at det ikke var Næringsdepartementet som skulle ha det primære ansva-

ret, men at det skulle ligge i Kommunal- og regionaldepartementet, og når det gjelder tomtene, iallfall det som angår staten, skulle det være et ansvar for Administrasjonsdepartementet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Leif Helge Kongshaug.

Leif Helge Kongshaug (V): Når det gjelder debatten om IT Fornebu, som vi har hatt flere av i Stortinget, ble det gjort til et stort poeng – for at visjonen for IT Fornebu skulle bli så god som mulig og dette skulle bli et tjenlig instrument for norsk IT-utvikling – at arealene bestod av ca. 600 mål. Den forrige regjeringen mente at ca. 300 mål var stort nok areal for å få et godt senter for IT Fornebu. Nå viser det seg at det likevel blir den størrelsen på arealet som den forrige regjeringen gikk inn for og mente var stort nok. Mener nå næringsministeren at arealet likevel vil være tilstrekkelig for å tilfredsstille den visjonen som Arbeiderpartiet, med tilslutning fra Fremskrittspartiet, hadde?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg forutsetter at da Stortinget gjorde sitt vedtak, var man vel vitende om at her var det tomter som faktisk var i andres eie, og som et stortingsflertall selvfølgelig ikke kunne overprøve, og heller ikke kan overprøve. Her har det vært flere aktører med, og det er tydelig at IT Fornebu ikke har nådd opp i anbudsrunder om å få tildeling av de nevnte tomter.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Spørsmålet om IT Fornebu er en veldig spesiell sak, fordi den er truffet igjennom i Stortinget mot alle fagmiljøers anbefaling av to partier som også overprøvde den forrige regjeringens anbefaling. I så måte er saken uhyre spesiell. Det som nå har kommet fram, viser også at dette senteret ikke vil få det omfanget eller – la meg heller si – den tyngde som Investorforum hele tiden har sagt at dette skal ha.

Staten er nå tungt inne i dette prosjektet, og faren for at dette blir en flopp, blir større og større. De statlige investeringene gir ikke uttelling, og nå sitter altså Investorforum med eierskapet og disposisjonsretten til den statlige eiendommen som ligger der, og som har vært karakterisert som en indrefilet i boligmarkedet. Mitt poeng er: Hvis det nå viser seg – som man hele tiden har fryktet – at dette ikke blir et stort IT-senter, men rett og slett en boligspekulasjon, vil Regjeringen da vurdere sitt engasjement på nytt, og vil Regjeringen vurdere alternativ bruk av Fornebu?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg vil igjen gjenta at Stortinget ikke kan overprøve hvem eiendommer skal gå til når det er andre som er eiere. Man visste helt fra begynnelsen av at både Bærum kommune og Oslo kommune hadde interesser på dette området. Slik jeg nå oppfatter den industrielle utviklingen på området, har Telenor et

stort engasjement i det området vi snakker om, og IT Fornebu arbeider også med å få flere industrielle interesser engasjert der. Etter det jeg har av informasjon – den kan selvfølgelig muligens være utilstrekkelig – er det et stort engasjement blant industrielle utviklere til å delta i IT Fornebu.

Presidenten: Odd Roger Enoksen – til siste oppfølgings-spørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er oppsiktvekkende svar næringsministeren nå gir på bakgrunn av at Arbeiderpartiet i vår nærmest var villig til å ta regjeringssaker på fram, ikke var visjonært nok, eller «stort» nok. Det var først og fremst areal som den gang var tema, med Grete Knudsen som en av de toneangivende pådriverne i Arbeiderpartiet for å få til et størst mulig IT-senter. Derfor er mitt spørsmål kort og godt: Hva har Regjeringen tenkt å foreta seg for å få realisert det store IT-senteret som det var så maktpåliggende for Arbeiderpartiet å få til i vår at man var villig til å ta en regjeringssaker på at arealet skulle være 600 dekar og ikke 300, som sentrumsregjeringen hadde lagt til rette for?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg kan ikke svare noe annet enn at det er helt klart at man ikke kan overprøve hvem Oslo kommune, eventuelt andre kommuner, skal selge til, og at det også var forutsetningene da Stortinget diskuterte saken.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg ser meg helt nødt til å stille statsråd Kosmo et spørsmål vedrørende Aetat.

Statsråd Kosmo er satt på jobben for å fornye og omorganisere offentlig sektor, og det er en av de nye, viktige sakene for Det kongelige norske Arbeiderparti. Kosmo har jo startet – han har allerede fått sagt opp Statsbygg-sjefen, og vi ser også at Aetats leder har gått. Men mitt spørsmål til Kosmo går på det konkrete oppfølgingsarbeidet i den store, viktige prinsipielle saken vi har omkring Aetat. Vil statsråd Kosmo nå gå ned på fylkesnivå for å se om de tallene som kom fram i Veritas' rapport, er dekkende for samtlige fylker, og vil statsråd Kosmo i kjølvannet av dette vurdere å åpne opp for at også private kan formidle arbeid til folk som er i en vanskelig livssituasjon, og som trenger å få et fast arbeid?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg håper inderlig at fornyelse av offentlig sektor ikke bare skal være et prosjekt for Regjeringen, men også et prosjekt for Stortinget. Jeg tror det er avgjørende viktig. Hvis vi skal kunne greie å innfri de forventninger befolkningen har til det tjenestenivået vi skal tilby, må hele det politiske miljøet engasjere seg i fornyelse av offentlig virksomhet. I dette arbeidet vil bl.a. det å snu trenden med økt sykefravær, økt utstøting fra arbeidslivet og økt uførepensjonering være et av de meget viktige og tunge elementene.

I dette arbeidet må arbeidsmarkedsetaten stå helt sentralt. Den vil være et av de verktøyene som vi må bruke for å få folk i arbeid. Derfor vil jeg sørge for at vi på bakgrunn av de hendelsene som vi nå har sett, og den rapporten som Veritas har kommet med, i løpet av dette året foretar en fullstendig gjennomgang rundt omkring på distriktsarbeidskontorene og fylkesarbeidskontorene, først for å undersøke hvordan det som er avdekket, kunne skje, og så foreta en kontroll om én måned for å se om dette har tatt slutt. Jeg forutsetter at feilregistreringen tok slutt allerede på mandag, men vi vil foreta en etterkontroll.

Vi har altså tilsatt administrerende direktør i Statskonsult, Blaalid, som midlertidig sjef i arbeidsmarkedsetaten, og han vil få noen måneder på seg til å legge grunnlaget for videre utvikling av arbeidsmarkedsetaten, som forutsetningsvis skal gjøres av en ny direktør, når søknadsfristen er ute og vi har fått tilsatt vedkommende.

Vidar Kleppe (Frp): Det er betryggende at statsråden også vil gå inn og se på dette fylkesvis, for vi vet at det her er variasjoner.

Men han svarte ikke på det viktige spørsmålet, nemlig dette: Når målet for statsråd Kosmo og Regjeringen er å få gjort noe med hensyn til sykefraværet, uføretrygdene og folk som går langtidssykmeldte, og også gjøre en jobb for de arbeidsledige, er ikke da tiden moden for at en i større grad enn vi har lov til i dag, åpner opp for at også private kan gjøre en del av den viktige jobben med å gi folk et fast arbeid? Skal dette også avklares på Arbeiderpartiets landsmøte? Har statsråden ikke et syn på dette selv?

Statsråd Jørgen Kosmo: Stortinget har nettopp – og det i dette året – gjort vedtak om en utstrakt liberalisering av både formidlingsvirksomheten og utleie og innleie av arbeidskraft. Dette har gjort at vi har fått et ganske liberalt og åpent marked for vikartjenester. Fremdeles er det arbeidsmarkedsetaten som vil stå sentralt når det gjelder formidling av arbeid. Og det lovvedtaket som Stortinget har gjort, er at det ikke er lov å ta seg betalt for å formidle arbeid. Det vil stå ganske fast. Det forholder jeg meg til, så jeg kommer ikke til å legge fram noe nytt forslag om at det skal være tillatt å liberalisere på en slik måte at man skal ta betaling for å formidle arbeid. Jeg kan ikke se at det kan hjelpe dem som har mest behov for hjelp i en slik situasjon.

For øvrig vil vi legge til rette for at så mange som mulig selv gjennom egen aktivitet skal være i stand til å skaffe seg arbeid, med tilgang på det nettet som arbeidsmarkedsetaten har.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Lodve Solholm.

Lodve Solholm (Frp): Eg finn det jo noko underleg at statsråden er så på defensiven når det gjeld dette med formidling. Eg oppfattar det slik at statsråden no ikkje kan tenkje seg å frigjere ordinær arbeidsformidling frå

Aetat og la Aetat konsentrere seg om formidling av arbeid til yrkeshemma, funksjonshemma og dei som det ikkje er så lett å formidle arbeid til i privat sektor.

Eg vil også vise til Aetat si formidling av vikarar. Der har jo Aetat innført betalingsteneste. Så mitt spørsmål er: Er det slik å forstå at Regjeringa no er fullstendig fastlåst når det gjeld å bruke privat arbeidsformidling – at dei kan ta over den formidlinga som går på det ordinære planet, og at Aetat då kan konsentrere seg om arbeidsformidling til yrkeshemma?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg tror det vedtaket som Stortinget har fattet, som går på at man ikke skal ha anledning til å ta seg betalt for formidling av arbeidskraft, er et riktig vedtak, og det vedtaket Stortinget har gjort, ligger fast. Derigjennom skal det ikke være noe marked for private aktører på dette området, for så lenge man ikke kan ta seg noe betalt, finnes det heller ikke noe marked. Jeg tror at den beste garanti for at vi skal ha et apparat som kan sørge for at også de gruppene som har størst behov for ressursinnsats, for å få formidlet et arbeid, skal ha en sjanse på dette arbeidsmarkedet, at det fremdeles gjennom lovforbud skal være forbudt å ta seg betalt for formidling av arbeidskraft.

Representanten er klar over og vet utmerket godt at når det gjelder utleie, innleie og vikarformidling, er markedet i Norge betydelig liberalisert i løpet av de siste årene. Og det skal vi følge opp.

Presidenten: Per-Kristian Foss – til oppfølgingsspørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Det alvorlige i jukset i Aetat er ikke først og fremst at det jukset i en tjenesteetat, det er alvorlig nok, men dette er altså en forvaltningsetat, som bl.a. er satt til å forvalte søknader fra selskaper som konkurrerer med Aetat selv. Dette eklatante eksempel på inhabilitet ble påpekt både av Konkurransetilsynet, som frarådet det, og av Blaalid-utvalget, som frarådet det, da saken ble behandlet. Regjeringen og stortingsflertallet, inkludert det nåværende regjeringspartiet, fulgte ikke dette rådet.

Jeg ser at man nå har konstituert hr. Blaalid som direktør i Aetat. Innebærer dette at man nå erkjenner problemene og vil følge hr. Blaalids råd også på andre områder hvor han har faglige råd å gi, bl.a. når det gjelder spørsmålet om å skille forvaltning, forretning og tjenesteyting?

Statsråd Jørgen Kosmo: Som Stortinget er orientert om gjennom budsjettproposisjonen, har man skilt forretning og vanlig forvaltningsarbeid internt i arbeidsmarkedsetaten ved å opprette Aetat Bedrift, som har ansvaret for betalingstjenestene. Det er en orientering som Stortinget har fått i forbindelse med budsjettet, for Stortinget har bedt om å bli orientert slik at de kan ta stilling til den endelige organiseringen. Det dokumentet ligger her i huset.

For øvrig er Blaalid satt på denne jobben fordi han er en utmerket leder, har god oversikt og har kunnskap om

offentlig forvaltning. Jeg føler meg trygg på at vi har fått rett person til å rydde opp i det som jeg er helt enig med representanten Foss i er helt uakseptabelt – juks med tall innenfor en statlig etat. Dette skal ikke foregå. Vi må nå få statuert dette som et så tydelig eksempel at det aldri gjentar seg, verken i Aetat eller i noen andre etater.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo – til oppfølgings-spørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det som har blitt avdekket i Veritas-rapporten i forhold til Aetat, er svært alvorlig, og ministeren bruker selv begrepet «juks». Det er alvorlig av flere grunner. Det ene er at man gir inntrykk av å formidle jobber man overhodet ikke har formidlet. Men i skyggen av det ser man altså at Aetat overhodet ikke har satset på formidling av arbeid med hensyn til de vanskeligste gruppene, nemlig langtidsledige, kanskje spesielt eldre, samt uføre, funksjonshemmede – personer man hadde trengt mye mer ressurser til og prioritert høyere for å få tilbake i arbeid. Dette avdekker at det er behov for en betydelig grad av omorganisering både av Aetat og deres samarbeid med andre etater, jeg tenker da spesielt på trygdeetaten og sosialetaten.

Ser statsråden, i kjølvannet av det som nå avdekkes, behovet for en omorganisering av samarbeidet mellom Aetat, trygdeetaten og sosialetaten for å kunne klare å formidle arbeid til dem det er vanskeligst å formidle til, at det er et behov for å gjøre noe med de tjenestene for å komme problemet til livs?

Statsråd Jørgen Kosmo: Først og fremst ser jeg behov for en omorganisering av det regelverket som styrer både trygdeetaten og arbeidsmarkedsetaten. Det regelverket vi har i dag, etterspør stort sett hvilke begrensninger folk har, og så får folk kompensasjon hvis de har for store begrensede evner til å kunne arbeide. Jeg vil ha et system der både arbeidsmarkedsetat og trygdeetat spør etter hvilken funksjonsmulighet folk har, og så etablerer ordninger og samarbeidsmønstre som gjør at vi kan utnytte folks funksjonsmulighet i stedet for å forholde oss til folks funksjonsbegrensninger.

Når vi får omorganisert og lagt til rette for et nytt regelverk og en ny politisk og administrativ måte å møte disse utfordringene på, må både trygdekontorene og arbeidsmarkedsetaten omorganiseres for å kunne møte denne store utfordringen.

Presidenten: Siste oppfølgings-spørsmål – Lars Sponheim.

Lars Sponheim (V): La meg først få uttrykke ros til statsråden for å ha vist handlekraft i denne situasjonen som Aetat nå kom opp i. Jeg vil at statsråden skal vite at det er flere partier som er opptatt av å ha en sterk, effektiv og moderne Aetat i et mer liberalisert arbeidsmarked.

Men det betyr også at dette er et moment til nettopp å modernisere Aetat når vi nå er i en situasjon med et lederskifte og organisasjonen skal gjennomgå. Hanisch

har lagt etter seg et viktig, positivt testament i sitt engasjement for nødvendigheten av økt arbeidsinnvandring til Norge. Jeg vil gjerne utfordre statsråden til å si noe om nødvendigheten av også å tilpasse Aetats organisasjon til å ta utfordringen med å få arbeidskraft inn til Norge fordi vi trenger det, noe også statsråden selv gav uttrykk for i frontaledebatten var nødvendig i årene framover.

Statsråd Jørgen Kosmo: Tidligere arbeidsdirektør Ted Hanisch har ikke bare levert gode forslag på det området. Han har levert en god og moderne etat, som er rustet og forberedt til å møte nye utfordringer, bl.a. økt arbeidsinnvandring. Vi skal fortsatt arbeide med å etablere oss slik at vi i samarbeid med andre arbeidsmarkedsetater i Europa og utenfor Europa skal ha sjanse til å skaffe arbeidslivet i Norge den arbeidskraften det trenger. Men jeg har ikke til hensikt å gå så langt som arbeidsmarkedsetaten foreslo, at de skulle overta det ansvaret utlendingsmyndighetene i dag har for å behandle disse søknadene. Jeg tror det er viktig at vi beholder dette klare skillet. Men det er helt åpenbart at arbeidsmarkedsetaten også i fremtiden må fokusere på å kunne håndtere denne store utfordringen, rekruttere folk fra utlandet for å fylle ledige stillinger i Norge.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Einar Steensnæs (KrF): Det er selvfølgelig viktig å følge opp alle de forpliktelsene som EØS-avtalen gir, men av og til synes det som om Regjeringen og utenriksministeren har mer hastverk med å innlemme problematiske EU-direktiv i norsk lovgivning enn det som godt er. Den 20. oktober kunne vi lese i Dagens Næringsliv at det er betydelig støtte til de norske synspunktene når det gjelder gassdirektivet. Og i går kom det melding om at den tyske regjeringen hadde forkastet patentdirektivet, bl.a. ut fra de etiske betenkeligheter som sentrumsregjeringen la til grunn for sin vurdering av dette direktivet.

Nå har jo Arbeiderpartiets sentralstyre vedtatt å godta patentdirektivet, og det finner jeg underlig, men mitt spørsmål til utenriksministeren er: Hva er status for Regjeringens arbeid med patentdirektivet nå, og hva vil Regjeringen gjøre for å sikre et bedre gjennomslag for de norske synspunktene i sine forhandlinger med EU?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Dette har jeg orientert Stortingets EØS-utvalg om.

Når det gjelder gassdirektivet, arbeider vi nå ut fra den plattformen som jeg tror det var bred enighet om i Stortinget, nemlig å gjennomføre det direktivet med en viss overgangsperiode.

Når det gjelder patentdirektivet, så er det ikke riktig at det er vedtatt å godta det direktivet. Det som er vedtatt, er at vi fortsetter å støtte opp under den intervensjonen som Holland har gjort i forbindelse med dette direktivet overfor EF-domstolen, som bl.a. går på å få klarlagt om dette direktivet er i samsvar med FNs biodiversitetskonvensjon. Og så har vi sagt at hvis EF-domstolen kommer til

at det ikke er slikt samsvar, vil situasjonen være den at direktivet sannsynligvis faller bort, og at man må utarbeide et nytt. Da er saken på et helt nytt spor. Hvis EF-domstolen kommer til at det er slikt samsvar, altså at direktivet kan gjennomføres i samsvar med Biodiversitetskonvensjonen, så ønsker vi at det skal gjennomføres i norsk lovgivning. Men dette avventer vi. Det er jo også flere andre land, som Steensnæs her henviste til, som ønsker å få klarlagt dette spørsmålet.

Einar Steensnæs (KrF): Det er jo svært mange EU-land som nå ikke har implementert direktivet av ulike grunner, bl.a. de grunner som sentrumsregjeringen også hadde synspunkter på. Mener ikke utenriksministeren at den tyske regjeringens forkastelse av EU-direktivet har skapt en ny situasjon? Utenriksministeren sa nå nylig at den norske regjering vil avvente situasjonen. Ville det ikke vært bedre om Regjeringen hadde en mer aktiv holdning til dette og sørget for å alliere seg med de land som nå har betydelige innvendinger til implementering av dette viktige direktivet?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det er slik at vi spiller på lag med de landene som har de samme innvendingene som oss. Det er jo ikke slik at man forkaster dette direktivet, men man har innvendinger og ser hva man kan få gjort med det, og det er også det vi gjør. Men det jeg har forstått at Kristelig Folkeparti ønsker, er at Norge skulle signalisere allerede nå at vi nedlegger et veto mot dette direktivet, dvs. at det ikke blir gjennomført i EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein. Men hvis vi gjør det, setter vi oss på sidelinjen i hele debatten. Vi ønsker å arbeide sammen med de landene som har de samme innvendingene som oss, for å se om det kan få gjennomslag i forhold til EF-domstolen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg har et spørsmål til utenriksministeren.

I en kommentar til Dagbladet i går sier lederen for Det europeiske miljøbyrå – EUs svar på Statens forurensningstilsyn – følgende:

«Jeg kan ikke se at det er mulig å hevde at norske gasskraftverk vil føre til lavere utslipp av klimagasser totalt i Europa.»

Utenriksministeren er ikke akkurat kjent for å være noen stor kritiker av det som kommer av synspunkter fra EU, så jeg vil gjerne ha utenriksministerens kommentar til den påstanden.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det er interessant at Senterpartiets leder nå tar EU i bruk for å argumentere for en sak her nasjonalt. Men la meg si det slik at jeg oppfatter dette som en meningsytring. Jeg har ikke helt klart for meg hva han bygger på når det gjelder dette. Vi kjenner til at det er strid og uenighet om det. Regjeringen er av den oppfatning at de globale utslippene av CO₂ vil bli redusert hvis vi kan ta i bruk gass til å produsere

elektrisitet, som bl.a. da kan selges til Europa. Jeg mener at det er ganske åpenbart, men jeg konstaterer at det er det uenighet om. Og når en da i EU er av den oppfatning som Senterpartiet er, så får vi ta det for det det er.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg konstaterer at utenriksministeren finner det hensiktsmessig å være uenig i EUs synspunkter der det tjener utenriksministerens standpunkt.

Men denne saken har jo en forhistorie. Det startet med at nåværende statsminister Jens Stoltenberg i opposisjon sa at vedtak om å bygge gasskraftverk i Norge helt sikkert var i tråd med kravene i forurensningsloven. Miljøvernministeren sa for halvannen uke siden at det mest sannsynlig var i tråd med kravene i forurensningsloven. Og nå hevder altså lederen for Det europeiske miljøbyrå at dette sannsynligvis, mest sannsynlig, er i strid med forurensningsloven. Hele intensjonen og hele argumentasjonen til Arbeiderpartiet for å bygge gasskraftverk er jo nettopp at de globale utslippene vil gå ned, og derfor kan man bruke forurensningsloven. Nå hevdes det altså det motsatte.

Det er interessant å høre at utenriksministeren ikke har kunnskap om hva som ligger til grunn for den argumentasjonen som føres fra EU nå. Og da blir mitt oppfølgingsspørsmål: Hva har utenriksministeren tenkt å gjøre for å skaffe seg innsikt i EUs argumentasjon, og vil det bli forelagt Stortinget på en eller annen måte?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg har slik informasjon, men jeg konstaterer at det er forskjellige oppfatninger, og man velger da å trekke forskjellige konklusjoner ut fra det materialet som foreligger. Men siden man her snakker om EU, vil jeg nesten kunne stille et spørsmål tilbake: Hvordan kan det ha seg at Tyskland har kunnet redusere sine CO₂-utslipp betydelig? Jo, det er bl.a. fordi de har fått gass fra Norge og kan stenge kullfyrte verk og rydde opp i sin industri. Så man trenger ikke så veldig mye belegg for å si akkurat det jeg nå sier, at gassen til Europa har betydd ganske mye når det gjelder Europas muligheter til å redusere forurensning. Slik ser jeg det også når det gjelder gasskraftverkene.

Odd Roger Enoksen (Sp): President – får jeg anledning til å svare på utenriksministerens spørsmål?

Presidenten: Nei, det får ikke Odd Roger Enoksen anledning til.

Men det blir oppfølgingsspørsmål fra Kjell Magne Bondevik.

Kjell Magne Bondevik (KrF): La meg først bare få bemerke – selv om jeg er klar over at presidenten er i sin fulle rett – at jeg synes det var noe påfallende at det ikke ble tillatt oppfølgingsspørsmål etter utenriksministerens svar på patentdirektivet, et svar som etterlot mange uklareheter. Men det får vi komme tilbake til i andre sammenhenger.

Så til gasskraftsaken. Det var jo Jagland, som statsminister, som gjorde at gasskraftsaken i sin tid skulle behandles etter forurensningsloven. Nå konstaterer vi, når Regjeringen har omgjort utslippstillatelsen, at en ikke har latt SFT vurdere hvorvidt dette CO₂-utslippet er innenfor forurensningsloven. Kronargumentet for Arbeiderpartiet og Høyre var at det ville føre til reduksjoner av CO₂-utslipp andre steder i Europa. Så ble det forandret til at det var «mest sannsynlig» at det ville føre til reduksjoner. Nå sier direktøren for EUs miljøbyrå at det neppe vil skje, altså at det er mest sannsynlig at dette utslippet bare vil komme på toppen av eksisterende utslipp. Dette er jo ingen hvilken som helst sak. Jeg vil spørre utenriksministeren, som også er nr. to i Regjeringen: Vil Regjeringen medvirke til at vi får en uavhengig utredning av hvorvidt dette fører til reduksjon av CO₂-utslipp eller ikke?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Akkurat det spørsmålet vil jeg overlate til dem som har ansvaret for det i Regjeringen. Men jeg har lyst til å si når man nå skyver EU foran seg: La oss være litt forsiktig med det og se hva som kan være bakgrunnen for det.

Vi har lagt til grunn det som er våre erfaringer: Når man har tatt i bruk gass – og det synes jeg Europa bør kunne merke seg – har man som følge av det vært i stand til å redusere utslippene betydelig. Tyskland hadde f.eks. ikke hatt noen mulighet til å redusere utslippene sine så mye hvis det ikke hadde vært for den norske gassen. Jeg synes det er ganske åpenbart at når man produserer elektrisitet ved hjelp av gass, så blir utslippene av CO₂ lavere enn når man produserer elektrisitet ved hjelp av kullfyrte verk. Det har vi lagt til grunn. Så kan den politiske debatten i og for seg fortsette.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgings-spørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Siden Jiménez-Beltrán, lederen for EUs miljøbyrå, var gjest på SVs konferanse og hans synspunkt på norske gasskraftverk kom fram i en debatt med meg, Siri Bjerke og ham selv, tror jeg kanskje at jeg kan klargjøre litt hva slags argumentasjon det er som nå slår beina under Regjeringens argumentasjon for gasskraftverk.

Jiménez-Beltráns argumentasjon var som følger: Det er overproduksjon av kraft i EU-området og i Europa. Den kraften som er billigst, er den gamle, dårlige kullkraften. Det vil ikke kunne produseres gasskraft som på noe som helst vis prismessig kan konkurrere ut denne kraften. På ingen mulig måte kan man tenke seg at norske gasskraftverk kan erstatte de gamle kullkraftverkene. Det vil bare være tilbud som i tilfelle kommer i tillegg.

Hva er det utenriksminister Jagland sitter inne med av dokumentasjon som kan tilbakevise dette resonnetet?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg synes det er svært hyggelig at SV inviterer EU til sine møter. Det bør man fortsette med for å få klarlagt slike spørsmål mest mulig.

Jeg konstaterer, som vi har lagt til grunn, at når man produserer elektrisitet av gass, blir det mindre CO₂-utslipp enn når man produserer det ved hjelp av kullfyrte verk. Det er det vi har lagt til grunn. Det kan man føre mange forskjellige resonnementer rundt. Men jeg tror ikke man kommer utenom det faktum – som jeg også har vist til tidligere – at når man har tatt i bruk den norske gassen i Europa, så har det gitt en betydelig miljøforbedring for Europa. Hvis Europa er av den oppfatning at man ikke lenger trenger den norske gassen, er det et interessant signal, men jeg har ikke hørt et slikt signal fra noe hold, i hvert fall ikke fra de landene som er avhengig av den norske gassen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har et spørsmål til utenriksminister Jagland.

I statsfjernsynets program «Brennpunkt» i går kveld ble det fremsatt sterke påstander om konfidensiell kontakt som KGB under den kalde krigen hadde med unge og ledende politikere i Arbeiderpartiet. Nåværende utenriksminister, Thorbjørn Jagland, ble gitt kodenavnet «Jurij», og nåværende statsminister, Jens Stoltenberg, ble gitt navnet «Steklov».

En del av det norske folk ble litt urolige over de påstandene som fremkom. Jeg er fullt klar over at det er sagt at selvsagt ble ingen graderte dokumenter overlevert, men det var jo ikke det KGB var på jakt etter! De var på jakt etter å lære Jagland og Stoltenberg å kjenne, lære hvorledes de tenkte og hvorledes de reagerte.

Mitt spørsmål er: Kunne utenriksministeren tenke seg å la det norske folk og Stortinget få en redegjørelse om disse forholdene og om det som foregikk den gangen?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det er interessant at dette kan resirkuleres gang på gang på den måten som nå skjer i enkelte medier. Man kunne være tilbøyelig til å spørre om man i et rettssamfunn ikke kunne tenke seg å framstille dette på en litt annen måte og å se bakfor. Heldigvis har vi en fri presse her i landet, som nettopp har gjort det – gang på gang. Mer er det ikke å si om dette.

Hvis jeg skulle svare for meg selv, vil jeg bare si at jeg i mange år var internasjonal sekretær i Arbeiderpartiet. Jeg hadde da utstrakt kontakt med en lang rekke landsambassader, den amerikanske, den britiske, den franske og den sovjetiske, for nettopp å gjøre det som Carl I. Hagen sa: la utlandet få innblikk i hvordan Arbeiderpartiet tenkte i en lang rekke saker. Det tror jeg det var svært viktig at utlandet fikk del i, spesielt i den perioden som vi her snakker om.

Men jeg tror det er klokt å få denne saken ned på jorda. Og når man nå bringer disse resirkulerte sakene inn også i stortingssalen, må jeg si at jeg er litt overrasket.

Carl I. Hagen (Frp): En del av oss husker hvorledes enkelte i Arbeiderpartiet har gjort hva de kunne for å diskreditere norsk overvåkningstjeneste, og hvordan enkelte

journalister har vært på jakt etter norsk overvåkingstjeneste. Det ville vel da være naturlig at man, når det for en gangs skyld plutselig er den andre veien, stiller noen spørsmål. Dette var jo under den kalde krigen mellom Warszawapaktlandene og NATO-landene. At det var kontakt offisielt og formelt, er helt greit. Men når man møtes på Stortorvet Gjæstgiveri til fortrolige samtaler, da er det at en del av det norske folk lurer lite grann.

Synes ikke Jagland at det kunne vært greit én gang for alle kanskje å bli kvitt disse skriveriene og disse påstandene som fra tid til annen kommer frem? Det ville jo være i Arbeiderpartiets interesse å feie enhver tvil vekk om at det under fortrolige samtaler hadde vært gitt synspunkter eller reaksjoner som kanskje ikke var helt heldige under den kalde krigen.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg bare konstaterer at Fremskrittspartiet nå forsøker å bringe denne mistenksomheten også inn i stortingssalen. Jeg syns ikke det er spesielt verdig. Det er blitt skrevet mye om disse sakene. Heldigvis har vi en fri presse her i landet som har analysert disse tingene på en veldig god måte. Jeg har ikke noe mer å si om det. Jeg tror det var helt nødvendig at ikke bare Arbeiderpartiet, men også en lang rekke andre partier hadde muligheter for å informere andre lands ambassader. Og det var vel så viktig å informere den amerikanske ambassaden om hvordan vi i Arbeiderpartiet tenkte om saker og ting, som det var i forhold til den sovjetiske ambassaden.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til utenriksministeren.

Denne uken har tidligere FN-koordinator for humanitært arbeid i Irak, Hans von Sponeck, vært i Norge som SVs gjest. Han har bl.a. utfordret Norge til å ta et klarere standpunkt mot dagens sanksjoner overfor Irak. Rapportene om tilstanden i Irak er deprimerende lesning. Saddam Hussein sitter fremdeles ved makten, som vi vet, mens befolkningen i landet opplever et dramatisk fall i levestandard, dødeligheten blant barn har økt dramatisk og helse- og utdanningssystemet forfaller til tredje verdensstandard.

Er utenriksministeren enig i at sanksjonene ikke virker etter hensikten, og vil Regjeringen ta noe initiativ for å få endret sanksjonene?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det som er tilfellet her, er at FNs sikkerhetsråd gjennom resolusjon 1284 har vedtatt at det skal være sanksjoner mot Irak inn til Irak etterkommer verdenssamfunnets ønske om å kvitte seg med masseødeleggelsesvåpen. Man har senere også justert disse sanksjonene dit hen at Irak skal kunne selge olje for å kjøpe mat. For en stund siden ble dette også justert dit hen at det ikke var noe tak for hvor mye olje man kunne selge for å kjøpe mat. Forholdet er at Irak ikke har vært villig til å samarbeide med FN om dette. Man har ikke ønsket å gjennomføre dette med olje for

mat. Det er faktisk slik at Saddam Hussein holder sin egen befolkning som gissel fordi man ikke er villig til å ta i bruk det instrumentet som FNs sikkerhetsråd har vedtatt at de kan gjøre. Det er helt på det rene at sivilbefolkningen i Irak lider, men det er ikke slik, som det blir påstått, at hvis man bare opphever sanksjonene, vil sivilbefolkningen i Irak få det veldig mye bedre. Det som er problemet for Irak, er at det sitter en diktator der som ikke vil følge oppfordringen og kravene fra verdenssamfunnet, men som heller ikke kan sies å ha hatt noe veldig stort behov for å løfte sin egen befolkning opp til en høyere levestandard. Det viser historien, og det viser også historien bak FN-sanksjonene.

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg takker utenriksministeren for svaret.

Jeg tror ikke vi er så uenig i synet på Saddam Hussein. Spørsmålet dreier seg heller ikke bare om å få en opphevelse av sanksjonene, men å få endret sanksjonene slik at de bedre treffer målet, nemlig å få til politiske forandringer, mens de i dag ensidig rammer sivilbefolkningen.

Som medlem av Sikkerhetsrådet vil Norge måtte arbeide i sanksjonskomiteen for Irak. Etter at Nederland, som hadde lederskapet i denne komiteen, nå er ute av Sikkerhetsrådet, er Norge blant dem som nevnes som aktuelle til å lede denne komiteen. Lederskap i komiteen vil kunne gi oss en bedre mulighet til å påvirke sanksjonspolitikken. Ser utenriksministeren det som ønskelig at Norge får oppgaven med å lede sanksjonskomiteen for Irak?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg skal komme til Stortinget og redegjøre for Norges arbeid i Sikkerhetsrådet i midten av november. Fram til da vil vi arbeide med hvordan Norge skal legge opp arbeidet i Sikkerhetsrådet og redegjøre overfor Stortinget om det. Så jeg kan ikke si noe mer om sanksjonskomiteen for Irak.

Men jeg har lyst til å si, siden det nå ble hevdet at man bør endre sanksjonene, at det faktisk er gjort av FNs sikkerhetsråd ved at man for det første har gitt Irak mulighet til å selge olje for å kjøpe mat, og man opphevet også taket for hvor mye olje man kan selge, men det har ikke ført til at Saddam Hussein har brukt denne muligheten til å kjøpe mat og medisiner til sin egen befolkning. Så sanksjonene er blitt endret. Om det kan være behov for å endre det ytterligere i forskjellige retninger, får vi eventuelt se på, men vi må først se at Saddam Hussein virkelig er interessert i å bruke muligheter han faktisk har til å hjelpe sin egen befolkning.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V): Jeg tillater meg å stille et spørsmål til statsråd Kosmo.

Statsråden har i et tidligere svar til bl.a. representanten Sponheim rost avgåtte arbeidsdirektør Ted Hanisch for å ha tatt initiativ til å modernisere Aetat og også for å etterlate gode ideer.

I det omtalte brev som Ted Hanisch sendte til statsråden tidligere i måneden, hvor han sukker tungt, for å si

det folkelig, over hvor vanskelig det er å få tak i arbeidskraft utenfra, sier han bl.a. at både Utlendingsdirektoratets og Politiets instruksjer og rutiner gjør det svært vanskelig å få tak i folk.

Så mitt spørsmål er dette: Vil statsråden ta initiativ slik at det skal bli lett både for jobbsøkere, jobbskiftere og folk under utdanning å bli i Norge? Er han også enig med avgåtte arbeidsdirektør Hanisch i at selv om vi er norgesmestere i å omorganisere og modernisere, som er statsrådets hovedgeskjeft, trenger vi et betydelig antall arbeidssøkere utenfra?

Statsråd Jørgen Kosmo: Ja, det er riktig. Selv om vi skulle få Stortinget med på alle forslag som vi kan tenke oss for å fornye, effektivisere, utnytte mer av ressursene, hindre utstøting fra arbeidslivet og få flere uførepensjonister inn i arbeid, vil det også være behov for å rekruttere arbeidskraft fra utlandet. Derfor må vi i fellesskap – altså Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet, som nå har ansvaret for Utlendingsdirektoratet – jobbe for å få til så enkle og gode rutiner at behandlingen av arbeidssøknader ikke tar så lang tid som det gjør innenfor det nåværende system. Det må være fullt mulig å få det til, og det arbeidet er vi i gang med.

Men: Jeg vil ikke med bred penn si det så enkelt at alle som studerer i Norge, automatisk skal få lov til å være her. Mye av hensikten med å invitere studenter fra utviklingsland til Norge for å studere, er jo nettopp at de skal kvalifisere seg slik at de kan reise hjem og være med på å reise det landet de kommer fra. Da syns jeg i og for seg at det blir for lett å forlate den ideologi, den tankegang, som ligger til grunn for et slikt studieopphold. Det må være helt spesielle vilkår som skal oppfylles, ikke bare vårt behov for arbeidskraft. Også et internasjonalt perspektiv må være avgjørende for om de skal få bli eller om de skal reise hjem.

Odd Einar Dørum (V): Jeg går ut fra at statsråden ikke mener å forlate det som regjeringen Bondevik fikk Stortingets tilslutning til, nemlig at studenter som tidligere som en hovedregel måtte reise hjem, nå som en hovedregel skulle bli individuelt vurdert. Det tar jeg for gitt at man ikke forlater.

Men jeg tillater meg å stille tillegsspørsmålet til statsråd Grete Knudsen: Statsråden har i en rekke sammenhenger gått inn for en spesialordning knyttet til IT-eksport. Mener hun at vi bør ha slike smidige ordninger også for andre viktige yrkesgrupper i Norge, både når det gjelder å løse omsorgsoppgaver og oppgaver som har med verdiskaping å gjøre?

Statsråd Grete Knudsen: Til det er svaret ja. Det har Stortinget åpnet opp for, både justiskomiteen i vår og kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i forbindelse med forskningsmeldingen som også er behandlet i Stortinget.

Initiativet når det gjelder kompetansekortet som vi arbeider med, var en begynnelse til å få hele spesialistdelen

på plass, som Stortinget altså gjennom sine to komiteehandlinger har åpnet for.

Presidenten: Det er fortsatt statsråd Kosmo som hovedspørsmålet er stilt til.

Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det er et faktum at Norge i dag har behov for arbeidskraft innenfor en rekke kategorier yrker.

Vi har hatt et felles arbeidsmarked i Norden siden 1954, da Island også kom med. Det har vært tilnærmet i balanse og en stor fordel for alle de nordiske land. Fra 1. januar 1994 fikk vi en EØS-avtale med et felles arbeidsmarked. Mens vi har hatt stor fleksibilitet i det nordiske arbeidsmarkedet, har vi ikke klart å oppnå særlig stor fleksibilitet innenfor Europa. Her kunne vel kanskje Ted Hanisch og hans stab ha gjort en bedre jobb. Selv om ledigheten er på vei ned ute i Europa, er det faktisk millioner å øse av.

Ønsker statsråden å styrke innsatsen på dette området gjennom arbeidsmarkedssetaten, slik at vi kan få økt denne fleksibiliteten i tråd med EØS-avtalen?

Statsråd Jørgen Kosmo: Vi brukte mange år i Norden på å utvikle det markedet som vi i dag ser fungerer så godt, og det vil også gå mange år innenfor EØS-regimet før det blir naturlig for folk, med ulik kulturell bakgrunn og ulik arbeidspraksis, å flytte seg så enkelt og greit som man gjør i det nordiske arbeidsmarkedet. Men det kommer.

Vi må styrke det samarbeidet vi har med samarbeidende etater ute i Europa. Og jeg hadde nær sagt, får vi nå gjennomslag for det budsjettforslaget som vi legger fram, skal vi fortsatt bli bedre når det gjelder det arbeidet som vi allerede i dag gjør.

Presidenten: Inge Lønning – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Lønning (H): Jeg la merke til statsrådets svar til representanten Dørum når det gjelder håndteringen av stipendiater, studenter som har fått sin utdanning i Norge, når de er ferdig med utdannelsen.

Jeg har inntrykk av at statsråden ikke kan være helt oppdatert når det gjelder denne problemstillingen, fordi all tilgjengelig statistikk viser at effekten av det regelverket vi har hatt i Norge, er at nesten alle disse stipendiate-havner i USA, i Canada eller i andre vesteuropeiske land. Og det kan jo ikke være noen klok politikk fra norsk side når vi bidrar til å gi dem høy kompetanse, at vi tvinger dem til å bruke den kompetansen i andre rike land.

La meg også spørre statsråden: Mener han ikke at det prinsipielt må være riktig at livegenskapet er opphevet også i et globalt perspektiv? Det er ønskelig at folk bor i sitt land, og vender tilbake til sitt land, men det skal vel helst ikke være tvang?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg står fast ved det jeg sa, at vi ikke må bli så navlebeskuende at det er hensynet til

egen arbeidskraft og egne behov som er styrende for hvilke studenter vi skal slippe inn i dette landet for at de skal kvalifisere seg til å gjøre en jobb i hjemlandet.

Hvis disse studentene da velger å reise til USA istedenfor å reise til hjemlandet, er det lite eller ingenting vi kan gjøre med det. Men vår ambisjon må jo være at det studiet som skal gjennomføres i Norge, den tilleggsutdanning som skal gjennomføres i Norge, først og fremst skal komme det landet til gode som vi rekrutterer og henter disse studentene fra.

Så må vi selvsagt også innenfor disse regler opptre med fornuft. Hvis forholdene ligger til rette for det, og det vil være naturlig for dem at de fortsetter i Norge (presidenten klubber), må vi ha mulighet til å la dem gjøre det. Men...

Presidenten: Taletiden er omme.

Vi går videre til det siste hovedspørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Jeg skal avlaste arbeidsministeren slik at han slipper å svare på noe han ikke kan noe om. Derfor går jeg videre til IT-ministeren, statsråd Grete Knudsen. Jeg stiller ikke spørsmål om IT Fornebu, men om IT-industrien generelt:

Hva er begrunnelsen for at Regjeringen mener det er nødvendig å innføre en momsreform som diskriminerer norsk programvare i forhold til kjøp av utenlandsk programvare?

Statsråd Grete Knudsen: Det å innføre moms på de nye områdene når man ser at også de tradisjonelle industriene avtar, er en reform og et forslag som også ble bebudet fra den forrige regjeringen, og som vi bebudet ved tiltredelsen og gjentok i revidert nasjonalbudsjett. Det er helt klart at det vil ramme en rekke områder som tidligere ikke har hatt moms, men på andre områder vil vi komme helt på linje med våre naboland.

Per-Kristian Foss (H): Det var jo ikke det jeg spurte om. Jeg spurte ikke om hvorfor Bondevik-regjeringen hadde planer om noe av det samme. Jeg spurte om hvorfor *denne* regjeringen vil innføre noe som karakteriseres på følgende måte, nemlig at utenlandsk programvare ikke blir belastet med merverdiavgift, mens norsk programvare blir det. Jeg siterer en representant for bransjen, som sier følgende:

«Dette betyr i praksis at alle som ikke fører momsregnskap vil kunne spare store summer på å anskaffe programvare fra utlandet. Det gjelder blant annet banker, privatpersoner og offentlig sektor inkludert sykehus og skoler».

Hva er årsaken til at IT-ministeren synes at dette er en fornuftig ordning for å styrke norsk IT-industri? Jeg spør ikke om Bondevik-regjeringens synspunkter.

Statsråd Grete Knudsen: Regjeringen har lagt frem et generelt forslag når det gjelder moms, men har gjort unntak på noen få områder, deriblant reiselivet, og har da ut fra en total vurdering kommet til at vi også trenger

inntekter for å sikre en del viktige velferdsoppgaver. Det må alle delta i, også den nye IT-bransjen.

Presidenten: Da er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Steinar Bastesen til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av kulturministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 3, fra representanten Harald Solberg til arbeids- og administrasjonsministeren, vil bli besvart av helseministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 11, fra representanten Jan Tore Sanner til sosialministeren, vil etter anmodning fra sosialministeren bli flyttet og besvart etter spørsmål 22, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 15, fra representanten Per Roar Bredvold til miljøverministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

Spørsmål 21, fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 22, fra representanten Bent Høie til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministerens på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjerne stilla utanriksministeren følgjande spørsmål:

«USA har i lengre tid arbeidd med planar om å byggja ut eit rakettforsvar (National Missile Defense). Den endelege avgjersla om dette er overlaten til den nye amerikanske presidenten. Mange europeiske NATO-land har vore kritiske til dei amerikanske planane.

Vil utanriksministeren ta eit initiativ overfor NATO-landa, slik at den nye amerikanske presidenten vil møta ei felles europeisk haldning om ikkje å gjennomføra planane om eit rakettforsvar?»

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: President Clintons beslutning tidligere i høst om å utsette utplassering av et begrenset nasjonalt rakettforsvar var etter vårt syn en klok og riktig beslutning. Vi er glade for den vekt president Clinton tiller hensynet til allierte i NATO i sin kunngjøring av utsettelsen.

Vi må forvente at spørsmålet om utplassering av et nasjonalt rakettforsvar vil stå på den amerikanske dags-

orden uavhengig av hvem som vinner presidentvalget i USA i neste måned.

De amerikanske rakettforsvarsplanene har vakt bred debatt i mange land. Planene reiser en rekke viktige og vanskelige spørsmål knyttet til den strategiske balanse, konsekvenser for det internasjonale rustningskontrollregimet, forholdet til Russland samt muligheten for «ulik sikkerhet» for NATOs medlemsland.

Uavhengig av hvem som blir ny president i USA, vil vi fortsatt framlegge våre kritiske synspunkter overfor myndighetene i Washington. Vi er også opptatt av at man fortsetter gjennomgangen i NATO av mulige konsekvenser av rakettforsvarsplanene før USA eventuelt fatter en beslutning om utplassering av et slikt system. Dette er viktig, men å forhandle fram en europeisk fellesholdning innad i NATO tror jeg ikke det er behov for.

Vi har hatt en åpen og nyttig diskusjon i NATO, der det også fra andre alliertes side er kommet kritiske merknader. Denne dialogen vil fortsette. Vi har også tillit til at USAs neste president vil lytte til alliertes synspunkter og vektlegge disse i sin vurdering av spørsmålet om utplassering.

Gunnar Breimo hadde her overtatt presidentlassen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar for svaret.

Dei vurderingane som utanriksministeren gjer, er eg for så vidt stort sett einig i, bl.a. med utgangspunkt i at både Chirac og fleire ministrar i Tyskland, og Kina og Russland, har vore kritiske til dette.

Det som forundrar meg litt, er at utanriksministeren ikkje vil bruka den strategien som ein har for arbeidarrørsla, nemleg at skal ein få gjennomslag, må ein ha samhald, for når ein har samhald, har ein styrke. Eg registrerer at utanriksministeren ikkje ønskjer å ta eit initiativ for å syta for at det blir det samhaldet i Europa som trengst, mot f.eks. Bush, om han uventa skulle vinna, som tydeleg seier at ABM-avtalen bør vrakast om ein ikkje får justert han. Dette burde utanriksministeren sjå meir offensivt på enn det eg opplever at han gjer nå.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Vi opererer som kjent ikke med begrepet «samhold i Europa mot USA» i forbindelse med NATO. NATO er en kollektiv sikkerhetsordning for alle landene i organisasjonen, slik at Europa og USA er avhengige av å arbeide sammen. Derfor har det vært en dialog mellom USA og de andre medlemslandene i NATO om dette spørsmålet, og den dialogen vil fortsette. Men til sjuende og sist er dette et spørsmål om en nasjonal beslutning i USA, som de europeiske allierte selvfølgelig har en oppfatning om. Det har vi hatt, og vi er derfor i den dialogen.

Jeg kan si at i de fleste europeiske land – for ikke å si alle – er det ganske stor enstemmighet når det gjelder de kritiske spørsmålene som er stilt. Så hvis man vil kalle det «samhold i Europa mot USA», så kan gjerne SV få lov til det, men vi opererer ikke på den måten innenfor NATO-samarbeidet.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg synest svaret frå utanriksministeren kjem seg, for å seia det slik. Ein erkjenner altså at ein faktisk bør ha eit visst samhald for å få gjennomslag. Denne gongen er det saman med NATO-land i Europa, og all erfaring viser jo at ein kjem lenger om ein har eit slikt samhald.

Men eg konstaterer òg at utanriksministeren ikkje vil gje ei veldig klar melding til USA. Ein skal kviskra han i øyret nærmast at dette må du ikkje gjera, men ein er ikkje villig til å vera veldig tydeleg når det gjeld dette som er så viktig i forhold til å syta for at det ikkje blir eit nytt atomvåpenkappløp. Så eg synest framleis at utanriksministeren må vera tydelegare i forhold til den innsatsen ein kan venta frå Arbeidarpartiet og utanriksministeren si side når det gjeld den katastrofen som det ville bli dersom ein gjekk i gang med vidare utbygging av dette våpensystemet.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Vi har vært tydelige nok i de kritiske spørsmål som vi har, bl.a. virkning på ABM-avtalen, på hele rustningskontrollregimet internasjonalt. Vi ønsker å få klarlagt hva dette i virkeligheten er, hvordan det skal virke, hvor mye det skal koste, og som sagt er det også vesentlig å få diskutert virkningen for hele rustningskontrollregimet. Så det er ikke mangel på tydelige signaler, og det er heller ikke mangel på tydelige kritiske kommentarer fra de europeiske landenes side.

Som kjent har president Clinton nå utsatt selve beslutningen, og det var positivt, for også presidenten ønsker å få vite mer om hvordan dette eventuelt kan gjennomføres. Den fasen er vi i nå, og vi er i en god dialog. Jeg ser det ikke som hensiktsmessig at vi skal avbryte den dialogen mellom Europa og USA på den måten som Langeland nå antyder at vi skal gjøre.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Steinar Bastesen til nærings- og handelsministeren, blir besvart av kulturministeren som rette vedkommende.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har stilt følgende spørsmål til handelsministeren:

«Nærings- og handelsministeren har nylig holdt pressekonsferanse og avertert at det skal bygges ut bredbåndnettverk som dekker hele landet. Norkring AS har søkt om konsesjon for å bygge ut bredbånd til 95 pst. av befolkningen til en pris av ca. 2 milliarder kroner, og kan ha jobben gjort i løpet av ca. 2 år. De tekniske løsningene benyttes allerede i flere europeiske land. Norkring har til nå ikke fått svar.

Når kan Norkring forvente å få svar på konsesjons-søknaden?»

Statsråd Ellen Horn: Innledningsvis må jeg få komme med noen presiseringer i forhold til representanten Bastesens spørsmål. Norkring AS har for tiden ikke inne noen søknad verken hos kringkastingsmyndighetene el-

ler andre om konsesjon for å bygge ut et riksdekkende bredbåndnettverk. Jeg skal gi en kort oversikt over bakgrunnen for saken.

I september 1999 gav Statens medieforvaltning Norkring AS en midlertidig konsesjon til å etablere og drive anlegg for prøvesendinger med digitalt fjernsyn fra fire sendere frem til 31. desember 2000. Norkring har senere søkt om forlenget prøveperiode. Noen søknader utover dette har ikke kringkastingsmyndighetene mottatt. I forbindelse med søknaden opplyste imidlertid Norkring AS at de hadde planer om å bygge et permanent nett på kommersielt grunnlag med en dekning opp mot 80 pst. Selskapet opplyste videre at en ytterligere utbygging til f. eks. 95 pst. måtte finansieres på annen måte. La meg også presisere at et digitalt fjernsynsnett ikke alene er en bredbåndsløsning.

Utbygging av bredbånd er en viktig sak for denne regjeringen. I handlingsplanen for bredbåndskommunikasjon som ble fremlagt i høst, nevnes gjennomføring av en hensiktsmessig regulering med sikte på rask etablering av et digitalt fjernsynsnett som et konkurransefremmende tiltak. Fristen for dette tiltaket er satt til 2001.

Departementet er for tiden i gang med dette, bl.a. i samarbeid med Samferdselsdepartementet. Som en del av arbeidet må det tas stilling til hvordan en konsesjon til å bygge ut og drive et bakkenett for digitalt fjernsyn skal tildeles. Til grunn for arbeidet ligger St.meld. nr. 46 for 1998-99, Digitalt fjernsyn, og Stortingets behandling av denne.

Steinar Bastesen (TF): Jeg hadde møte med Norkring om akkurat denne saken, og etter hva jeg forstod i det møtet, hadde de levert inn konsesjonssøknad.

Dette dreier seg ikke om digitalt fjernsyn, det dreier seg om å ta i bruk både det digitale TV-nettet og det digitale radionettverket kombinert med telelinjer og det eksisterende kabelnett. Vi kan få 64 megabyte inn, men en lavere mengde informasjon ut fra husstandene. Det er snakk om 2 milliarder kr i utbyggingskostnader, og det er en teknologi som vil gi bredbånd til hele folket for en rimelig penge. Jeg har ingen tro på at det går an å grave opp hele Norge for å gi bredbånddekning til alle via kabel. Denne teknikken er sannsynligvis den det må satses på.

Etter statsrådets svar, som jeg for øvrig takker for, forstår jeg at det kan være anledning for Norkring til å få en rask behandling av den konsesjonssøknaden som jeg trodde lå der.

Statsråd Ellen Horn: Som nevnt er det Regjeringens og Stortingets oppfatning at utbyggingen av et bakkenett for digitalt fjernsyn ikke skal være en statlig oppgave. Poenget er at det er aktørene, dvs. fjernsynsselskapene, som må bestemme seg.

Norkring har fått svar på søknaden i vedtak fra Statens medieforvaltning den 19. oktober i år. Vedtaket innebærer bl.a. at Norkring får forlenget sin konsesjon til 4. juli 2001, og får anledning til å utplassere 2 000 dekodere i de aktuelle sendeområdene samt adgang til å formidle noen flere kanaler enn tidligere.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker igjen statsråden for svaret. Jeg tror ikke statsråden har forstått spørsmålet og tilleggsspørsmålet mitt.

Her dreier det seg virkelig om det som Regjeringen sier, og som flere statsråder har sagt: bredbånd til hele folket. Og jeg ser ikke for meg noen andre tekniske løsninger enn å ta i bruk radio- og TV-signaler på den ene siden og kabel- og telelinjer på den andre siden – frem og tilbake. For hvis man mener noe med at hele folket – og ikke bare en liten gruppe rundt de største byene – skal få bredbånd, så må det tas slike grep. Jeg forlanger at statsråden setter seg bedre inn i problemstillingen og gjør noe med dette.

Statsråd Ellen Horn: Det foreligger pr. i dag ingen entydig definisjon av begrepet «bredbånd», og for tiden er det stor uenighet mellom forskjellige markedsaktører om hva man kan få lov til å markedsføre som bredbånd. En viktig egenskap ved bredbånd er imidlertid betydelig returkapasitet, dvs. at brukeren også kan sende, og ikke bare motta, store mengder data. Et digitalt TV-nett uten en betydelig returkapasitet kan derfor ikke karakteriseres som et bredbåndnett. Pr. i dag er det noe uklart hvor stor returkapasitet et slikt nett vil kunne få, og det er dermed også noe tidlig å definere et DTT-nett alene som et bredbåndnett. På grunn av potensialet i et slikt nett var det likevel naturlig å omtale det i handlingsplanen for bredbånd, og vi vil så snart som mulig komme tilbake med perspektivene for å få bredbånd ut til hele landet.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Harald Solberg til arbeids- og administrasjonsministeren, vil bli besvart av helseministeren som rette vedkommende.

Harald Solberg (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I Tønsberg Blad 12. og 13. oktober 2000 framgår det at det for en sykepleier fra Polen har vært en lang og krevende prosess å få klarlagt hva som kreves for å få godkjent polsk sykepleierutdanning.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for en enklere og raskere måte å kvalifisere seg som sykepleier i Norge på når man har utdanning og erfaring i faget fra hjemlandet?»

Statsråd Tore Tønne: Hovedformålet med godkjenningsordningen for helsepersonell er å ivareta pasientenes sikkerhet. Den skal være en sikkerhet for at helsepersonell med en bestemt tittel har en bestemt type kompetanse, dvs. en tilnærmet jevn god utdanning. I tillegg er det selvsagt også et mål å legge forholdene til rette for rask og effektiv godkjenning for helsepersonell som det er behov for i norsk helsetjeneste.

I spørsmålet vises det til at det har tatt tid å få klarlagt hva som kreves for å få godkjent polsk sykepleierutdanning. Jeg kjenner ikke den konkrete saken, men det bør fra helsemyndighetenes side raskt kunne opplyses hvilke krav som stilles for å oppnå norsk godkjenning. Selve

godkjenningsprosessen kan imidlertid være tidkrevende, avhengig av hvilket land søkeren har sin utdanning fra.

Alle sykepleiere fra land utenfor EØS-området som søker om norsk godkjenning, får sin søknad individuelt vurdert. Dette gjelder f.eks. for sykepleiere fra Polen.

Innen EØS-området har medlemslandene avtalt gjensidig godkjenning av autorisasjoner. Det er basert på krav om tilnærmet lik utdanning i EØS-landene. I flere av de tidligere østeuropeiske landene avviker utdanningen fra norske krav eller fra EØS-kravene, både med hensyn til faglig innhold, utdanningstid og utdanningsnivå.

For å oppfylle kravet om at den utenlandske utdanningen skal være jevn god med norsk utdanning, må derfor søkere med kortere utdanning eller med utdanning på et lavere nivå enn norsk sykepleierutdanning som regel gjennomføre tilleggsutdanning ved en norsk sykepleierhøgskole.

I tillegg må alle søkere med utdanning fra land utenfor EØS-området avlegge et kurs i såkalte nasjonale sykepleiefag. Kurset varer i tre uker, arrangeres vanligvis to ganger pr. år og inneholder tema som farmakologi, nasjonal lovgivning, samfunnsfag og sykepleie.

Jeg er innforstått med at systemet for godkjenning av utenlandsk helsepersonell kan virke krevende. Jeg vurderer derfor fortløpende om det er muligheter for forenklinger av systemet. I den forbindelse kan jeg nevne at departementet i september opphevet kravet om at søkere fra land utenfor EØS-området må ha bestått språktest i norsk før søknaden kan behandles av godkjenningsmyndighetene. Jeg vil også, som nevnt, vurdere andre forenklinger, f.eks. muligheten for en form for forhåndsgodkjenning av bestemte utdanningsinstitusjoner.

Harald Solberg (KrF): Jeg takker for svaret.

De forenklinger statsråden nevnte, er naturligvis positive. Likevel står det igjen at en sykepleier fra Polen med fem års sykepleierutdanning og erfaring som sykepleier, og som endatil snakker norsk, ikke får godkjent sin utdanning. Paradokset i denne saken er, som statsråden også påpekte, at dersom denne personen hadde kommet fra nabolandet til Polen, fra Tyskland, ville dette ikke vært en aktuell problemstilling. Det samme gjelder fra den dagen Polen eventuelt blir medlem av EU eller EØS.

Vi vet at det i Vestfold er 50 ubesatte sykepleierstillinger. I dette tilfellet trenger de henne som sykepleier i den aktuelle kommunen. På landsplan er det også stor mangel på sykepleiere. Den tidligere arbeidsdirektøren ville reise til Filippinene for å hente sykepleiere til Norge. I denne situasjonen blir det naturlig å spørre om statsråden er enig i at vi bør benytte oss av de ressursene vi allerede har i landet. I tillegg er det naturlig å spørre statsråden om helsemyndighetene vil gjøre noe konkret for å bidra til at denne sykepleieren kan få godkjent utdannelsen, eventuelt få en midlertidig godkjenning, inntil det er avlagt nødvendige eksamener.

Statsråd Tore Tønne: Det var flere tillegsspørsmål, men kort: Jeg er enig i at vi primært bør utnytte de ressursene som allerede er i landet. Vi bør i det hele tatt ut-

nytte de ressurser som det er enklest å få utnyttet, og jeg forestiller meg at det stort sett er enklere å utnytte de ressurser som allerede er i landet, som snakker norsk og som er i arbeid her, fremfor andre tiltak. Men det ene utelukker ikke det andre.

Når det gjelder det konkrete tilfellet, er det bare å si at det er en forskjell i behandlingen av søkere fra land som vi har inngått avtaler med basert på at det er tilnærmet likhet i utdanningen, i forhold til søkere fra alle andre land. Det er ikke slik at ikke vedkommende det her er snakk om, kan få godkjenning, men at hun må følge de regler som i dag gjelder for den type godkjenning.

Som sagt, jeg vil fortløpende undersøke muligheter for forenklinger, f.eks. med forhåndsgodkjenning av bestemte utdanninger også i land utenfor EØS, og ellers tiltak som kan forenkle og gjøre saksbehandlingen i Norge raskere.

S p ø r s m å l 4

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«CatoSenteret i Son trues av nedleggelse. Samtidig ser vi at flere sykehus bygger ut egne rehabiliteringsavdelinger, hvor tilbudet vil koste det offentlige langt mer enn ved de private institusjonene. Årsaken er at sykehuse sene kan sende regningen for tilbudet i egen regi til staten gjennom ISF-ordningen.

Mener statsråden dette er effektiv bruk av knappe økonomiske ressurser, og hva vil statsråden gjøre for å sikre en mer effektiv ressursbruk?»

Statsråd Tore Tønne: Ved innføring av innsatsstyrt finansiering ble det lagt vekt på at rehabilitering skulle inkluderes i ordningen. Dette var for å sikre tilbudet til pasienter med kroniske tilstander og sammensatt sykdomsbilde. Full effekt av medisinsk behandling vil i mange tilfeller kreve god rehabilitering, og det er viktig å komme i gang med rehabilitering allerede mens man er i sykehus.

Jeg er samtidig opptatt av å fremme en god arbeidsdeling mellom sykehus og øvrige rehabiliteringstilbud. Ny kapasitet i sykehus forutsettes ikke å bli etablert til foretrengsel for allerede etablerte tilbud. Departementet skal bruke sin mulighet til å ivareta dette hensyn ved den forestående behandling av de regionale helseplaner.

Når det gjelder CatoSenterets spesielle situasjon, tar departementet sikte på å bidra til å sikre driften i inneværende år gjennom et særskilt tilskudd på 3,1 mill. kr. Stortinget vil bli orientert om dette i omgrupperingsproposisjonen vedrørende folketrygden. En søknad om godkjenning som spesiell helseinstitusjon er til behandling i departementet. Endelig avklaring av denne saken vil skje på grunnlag av ny forskrift om opptreningsinstitusjoner og spesielle helseinstitusjoner, som nå er under arbeid, og det vil således ikke kunne skje i inneværende år.

Det er derfor etablert et samarbeid mellom CatoSenteret og departementet med sikte på å sikre driftsgrunnlaget for deler av senteret i 2001 gjennom et eget prosjekt.

Jeg forutsetter at dette arbeidet vil gi visse avklaringer med hensyn til både pasientgrunnlag og interesse fra potensielle samarbeidspartnere, og på den måten være med på å danne et grunnlag for de endelige beslutninger knyttet til CatoSenterets eventuelle tilknytning til den offentlige helsetjeneste.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg er glad for at det foreløpig er blitt en løsning for CatoSenteret, og ut fra den faglige kvaliteten CatoSenteret har som spesiell opptreningsinstitusjon, og den utveksling og det samarbeid de har med Sunnaas Sykehus når det gjelder kompetanse, mener jeg at CatoSenteret må få en godkjenning som opptreningsinstitusjon. Det er et stort behov for denne type rehabilitering.

Det er også betryggende å høre at helseministeren er opptatt av å fremme en god arbeidsdeling mellom sykehusene og de private rehabiliteringsinstitusjonene, og at kapasiteten i sykehusene ikke skal komme til fortrengsel for de etablerte tilbudene, for det ville være en dårlig ressursutnyttelse. Når sykehusene velger å rehabiliterer pasientene i egen regi, koster det opptil sju ganger mer pr. døgn enn i de private rehabiliteringsinstitusjonene.

Ved at rehabiliteringsinstitusjonene tar seg av rehabiliteringen og sykehusene konsentrerer seg om behandling og pleie, får vi utnyttet ressursene best mulig. Mener ikke også helseministeren at dette er helsepolitisk mest riktig, og også at pasientene har best av å komme ut av sykehusmiljøet i en rehabiliteringsfase?

Statsråd Tore Tønne: Jo, jeg mener det representanten Sjøli her peker på til slutt i sitt spørsmål, er riktig ressursutnyttelse, og jeg vil så langt råd er, selvfølgelig tilstrebe den form for arbeidsdeling mellom sykehus og rehabiliteringsinstitusjoner. Jeg vil imidlertid ikke gå så langt som til å si at det her er et helt klart skille ved hvor rehabilitering kan skje. Som jeg sa i mitt første innlegg, er det enkelte ganger viktig at rehabiliteringsarbeidet kommer i gang raskt etter en sykehusbehandling, at det sågar kan skje samtidig med at sykehusbehandling også foregår, og at det slik sett kan være gode grunner for at det også skjer et rehabiliteringsarbeid ved sykehusene. Men som vanlig er det gjerne slik at det ene ikke behøver å utelukke det andre. At vi her skal arbeide for en best mulig ressursutnyttelse, er helt åpenbart.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker helseministeren for svaret.

Det er svært lite dokumentasjon når det gjelder hvilken effekt rehabilitering ved de spesielle helseinstitusjonene, de offentlige rehabiliteringsavdelingene og opptreningsinstitusjonene har, og til hvilken pris. Jeg har lyst til å spørre helseministeren om han kan ta initiativ til en faglig og uhildet gjennomgang – altså en evaluering – av disse institusjonene, slik at vi får et samlet og mer helhetlig perspektiv og en oversikt over rehabiliteringstilbudet. Jeg er sikker på at det finnes fagmiljøer som kan foreta en slik evaluering, slik at en kan gi det best mulige tilbud

til pasienten, som også er samfunnsøkonomisk best mulig.

Statsråd Tore Tønne: Det er gjort en god del arbeid med hensyn til å sammenligne effekter og kostnader mellom de forskjellige institusjoner, og også sykehus, som arbeider på dette området. Jeg må innrømme at jeg ikke har så god oversikt over resultatene av det arbeidet som er gjort, at jeg her og nå kan bedømme om det er et rimelig behov for å gjennomføre en slik undersøkelse som det representanten Sjøli ber meg ta initiativ til. Men det er helt naturlig å vurdere det, det er ikke noe problem, uten at jeg her og nå vil si at det vil bli gjennomført en slik evaluering. Jeg må vurdere det i forhold til det arbeid som jeg vet allerede er gjennomført på området.

S p ø r s m å l 5

John I. Alvheim (Frp): Jeg skal få stille den ærede helseminister følgende spørsmål:

«Stortinget har vedtatt en opptrappingsplan for psykiatrien, men Oslo kommune synes ikke å ville følge denne planen. Nedlegginger av avdelinger og poster ved Gaustad sykehus fortsetter, og denne gangen er det avdelingen for dobbeltdiagnoser, altså rus og psykiatri, som skal legges ned. Tidligere er Kastanjabakken nedlagt.

Skjer dette i henhold til en av departementets godkjente psykiatriplaner for Oslo kommune?»

Statsråd Tore Tønne: Sosial- og helsedepartementet har for en tid tilbake innhentet redegjørelse fra Oslo kommune vedrørende nedleggelse av døgnplasser ved Aker sykehus, Klinik for psykiatri, Gaustad.

Av redegjørelsen går det frem at nedleggelsen av Kastanjabakken er et ledd i den generelle omstillingen som skal skje i Aker sektor. Denne omstillingen innebærer bl.a. at det innføres en klarere oppgavefordeling mellom sykehusene og de distriktskykiatriske sentrene – DPS. Et eksempel på en slik fordeling er at rehabiliteringsoppgaver overføres fra sykehuset til DPS-ene, slik tilfellet er når det gjelder Kastanjabakken. En slik omstilling er i samsvar med de retningslinjene som ligger nedfelt i St.meld. nr. 25 for 1996-97 og St.prp. nr. 63 for 1997-98, som opptrappingsplanen for psykisk helse bygger på. Oslo kommune har opplyst at ingen av de pasientene som mottar sin behandling ved Kastanjabakken, vil bli stående uten et behandlingstilbud som følge av nedleggelsen. Pasientene vil kunne motta behandling ved de distriktskykiatriske sentrene i Aker sektor eller ved andre sykehusavdelinger dersom enkelte pasienter skulle ha behov for fortsatt behandling i sykehus.

Departementet er også blitt orientert om Oslo kommunes budsjettforslag for 2001, og her går det frem at det skal etableres et byomfattende tilbud til pasienter med dobbeltdiagnose, alvorlig psykisk lidelse og alvorlig rusproblem, ved Tøyen DPS og Leirvoll i Røyken. Leirvoll Psykiatriske Senter er tenkt tillagt oppgaver overfor pasienter med rusmiddelavhengighet og psykisk lidelse, som et ledd i styrkingen av tilbudet til denne pasientgruppen.

Tiltaket ses i sammenheng med etablering av nytt poliklinisk tilbud ved Tøyen DPS og forutsettes utviklet i nært samarbeid med rusmiddelomsorgen. Som et ledd i dette foreslås nåværende avsnitt for pasienter med dobbeltdiagnose ved Aker sykehus, Gaustad, avviklet.

Departementet har ennå ikke mottatt en helhetlig plan for Oslo kommunes gjennomføring av opptrappingsplanen for det fylkeskommunale psykiske helsevern. Av den grunn er også økningen i øremerkede tilskudd for 2000 holdt tilbake. Departementet har tidligere tatt opp den manglende plan med Oslo kommune. Oslo kommune har opplyst at en samlet plan i form av en melding til bystyret skal legges frem i desember. Ved gjennomgang av dette planmaterialet vil departementet også ta standpunkt til tilbudet til pasienter med dobbeltdiagnose. Gjennomgangen vil skje med utgangspunkt bl.a. i de utredninger om rus og psykiatri som Helsetilsynet har gjennomført. En av konklusjonene i disse utredningene er at det bør være en døgnavdeling for dobbeltdiagnosepasienter på sentralsykehusnivå, i tillegg til at det på DPS-nivå bør være polikliniske tilbud til denne pasientgruppen.

Avslutningsvis vil jeg understreke at omstillinger er nødvendige dersom vi skal få en god anvendelse av de statlige styringsmidlene og et påkrevd løft i tilbudet til mennesker med psykiske lidelser. Men vi må sørge for at eksisterende tilbud ikke legges ned før nye og bedre tilbud er på plass.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker statsråden for et vel gjennomarbeidet svar, som jeg synes var positivt.

Det jeg vil si i tillegg, er at det forbauser meg at Oslo kommune ennå ikke har levert fra seg en psykiatriplan, slik alle kommuner er pålagt, og som de fleste har fulgt opp. Det er god grunn for departementet til å følge nøye med i hva som foregår i Oslo kommune når det gjelder helseproblematikken generelt. Behandling av pasienter med dobbeltdiagnoser er meget komplisert. De må i utgangspunktet ha et lengre institusjonsopphold før de kan slippes løs på en poliklinisk behandling.

Jeg vil spørre helseministeren om det kunne være en tanke å anmode Statens helsetilsyn om å se spesifikt på denne planen om å nedlegge avdelingen for dobbeltdiagnoser på Gaustad, for det er særdeles viktig at disse menneskene får en god hjelp i startfasen av sin behandling og rehabilitering.

Statsråd Tore Tønne: Først vil jeg si at jeg på sett og vis deler representanten Alvheims forbauselse over at Oslo kommune har brukt så vidt lang tid på å komme med en helhetlig plan for sitt arbeid innenfor det psykiske helsevern. Det er påpekt overfor kommunen, og dette er årsaken til at vi har holdt tilbake økningen i de midlene som jo skal være betinget av at en slik plan er på plass og også er tilfredsstillende.

Når det gjelder representanten Alvheims tilleggs-spørsmål, er det absolutt en tanke å gjøre det han der tar opp. Det er for så vidt det som ligger i det når jeg sier at vi vil vurdere den planen som da kommer på bakgrunn

av de utredninger Helsetilsynet allerede har foretatt, og som tar hensyn til de forhold som representanten Alvheim peker på. Det ligger for så vidt også i det at vi vil gjøre det arbeidet i nært samarbeid med Helsetilsynet.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker igjen for svaret.

De signaler jeg har mottatt når det gjelder Tøyen DPS, som skal overta disse pasientene, går på at dette har senteret verken faglig kapasitet eller bemanningskapasitet til å gjøre. Dermed antar man at disse pasientene blir skadelidende. I offentlig forvaltning er det jo dessverre vanskelig å få fagfolkene på banen fordi de har sterke taushetsbelagte pålegg fra sin arbeidsgiver, slik at det er vanskelig å få ekte og god opplysning. Men jeg tror departementet skal ofre rimelig god tid på hva Oslo kommune foretar seg også innen denne delen av vår helsesektor.

S p ø r s m å l 6

John I. Alvheim (Frp): Jeg skal få lov å stille et nytt spørsmål til den ærede helseminister:

«Telemark sentralsjukehus har som det eneste sentralsykehus i landet etablert en egen palliativ sengeenhet med kompetanseteam for langtcommende kreftpasienter.

Hvordan kan statsråden medvirke til å sikre driften av denne enheten også i år 2001?»

Statsråd Tore Tønne: Sosial- og helsedepartementet har mottatt søknad om saken fra Telemark sentralsjukehus, en søknad som senere også er bekreftet og understøttet fra Telemark fylkeskommune.

Sosial- og helsedepartementet har, som en del av Nasjonal kreftplan, i 1999 og 2000 bevilget midler til alle helseregioner til oppbygging av kompetansesentre for lindrende behandling og pleie ved regionsykehusene. Det legges opp til en videreføring av dette tilskuddet i de resterende tre år av kreftplanperioden. Kompetansesentrene viktigste oppgaver skal være følgende:

- De skal drive forskning og utvikling.
- De skal ta ansvar for undervisning og opplæring i helseregionen, både overfor andre sykehus og overfor primærhelsetjenesten.
- De skal være «motor» og koordinator for en prosess som fører til at kompetansen innen lindrende behandling og pleie styrkes i fylker og kommuner.

En viktig forutsetning for å kunne bidra til kompetanseoppbygging innen lindrende behandling i fylkene og i kommunehelsetjenesten er at det satses på fagmiljøer i hvert fylke. Det arbeides med planlegging av enheter for lindrende behandling i alle fylkene i Helseregion Sør, og Telemark fylkeskommune er kommet lengst gjennom etablering av en egen enhet for lindrende behandling. Det som nå skjer i Telemark og i de øvrige fylkene i helseregionen, er meget positivt.

Ved Det Norske Radiumhospital arbeides det nå med planlegging av et kompetansesenter for lindrende behandling og pleie i Helseregion Sør. Senteret skal ligge ved Det Norske Radiumhospital, men skal ha et tett sam-

arbeid med Rikshospitalet. For denne oppbyggingen mottar Radiumhospitalet midler innenfor kreftplanen.

Jeg mener at det er et viktig utviklingsarbeid som nå gjøres ved Telemark sentralsjukehus. Vi skal nå snart slutføre behandlingen av søknaden om tilskudd til sykehuset for 2001. Utgangspunktet så langt er at utgifter til lindrende behandling skal dekkes av sentralsykehusene. Men departementet vil gå i dialog med Radiumhospitalet, fylkeskommunen og sykehuset for å se på om nye tiltak i samarbeidet mellom Radiumhospitalets kompetansesenterfunksjon og sykehusets lindrende behandling kan bidra til at prosjektet kan videreføres. Departementet vil i dette arbeidet vurdere muligheten for et visst økonomisk tilskudd til sykehuset. Det legges i så henseende vekt på at erfaringene som vinnes, vil være til nytte for andre sykehus og andre helseregioner.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker igjen helseministeren for et positivt svar. Det er hyggelig å stille spørsmål til helseministeren i dag.

Jeg skal ikke foreta noen saksbehandling over talerstolen her. Jeg bruker saken fra Telemark på prinsipielt grunnlag fordi vi alle er enige om viktigheten av å få etablert smertestillende og palliative enheter ved alle de største sykehusene i landet. Behovet for smertebehandling er dessverre stadig økende etter hvert som kreften bryter ned flere og flere.

Etter svaret som helseministeren nå gav, skal jeg nøye meg med ett oppfølgingsspørsmål: Vil departementet og helseministeren vurdere om man kan få denne behandlingen inn i DRG-systemet, slik at man hele tiden har en forutsigbarhet når man etablerer slike avsnitt? Det ville være en katastrofe om man måtte legge ned dette tilbudet neste år på grunn av dårlig økonomi.

Statsråd Tore Tønne: Det spørsmål som representanten Alvheim nå stiller, er et spørsmål som er til vurdering. Det jeg kan si om det, er at dette til en viss grad kan gjøres, for så vidt som denne type behandling ofte gis også som en del av en normal behandling av kreft. I så fall faller dette sammen. Men det som betegnes som en ren lindrende behandling, med kun det ene formål i en fase av sykdomsutviklingen, framstår nok kanskje som en form for behandling som egner seg bedre med en annen finansieringsform enn gjennom det DRG-systemet som vi har. Men dette er altså spørsmål som er til vurdering, og som forhåpentligvis vil finne en tilfredsstillende løsning.

S p ø r s m å l 7

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Norske snusbokser har en advarsel fra Sosial- og helsedepartementet om at snus er kreftfremkallende og alvorlig helseskadelig. Den svenske Socialstyrelsens rapport 1997:11 viser at det ikke finnes en sikker sammenheng mellom snus og kreft. I Sverige har myndighetene

besluttet å fjerne advarselsmerkingen på snusboksene. Effektivt folkehelsearbeid er avhengig av vitenskapelig holdbar informasjon fra myndighetene.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at departementet gir korrekt informasjon om snus?»

Statsråd Tore Tønne: Dagens regler for helsefaremerking av tobakk, inkludert snus, er basert på EU-direktiver. Både Sverige og Norge er forpliktet til å oppfylle disse bestemmelsene. Gjeldende EU-direktiv inneholder disse bestemmelser om at snusbokser skal merkes: «Tobakk gir alvorlig helseskade» og «Kreftfremkallende». Dette er gjennomført ved nasjonal lovgivning både i Sverige og Norge.

Svenske myndigheter har arbeidet aktivt i forhold til EU for å endre dagens regler for merking av snus.

Det foreligger i dag et utkast til nytt EU-direktiv om tobakk, som inneholder nye bestemmelser om merking av snus. Forslaget til nye advarselsmerkinger er at dette tobakksproduktet «kan skade din helse og skape avhengighet». Dersom direktiv med et slikt innhold blir vedtatt, vil også Norge måtte endre regelverket i samsvar med dette.

Det foreligger en rekke uttalelser fra helsemyndigheter som klassifiserer snus som kreftfremkallende. Den amerikanske helsedirektøren utgav i 1986 en stor rapport om snus og skrå. Rapporten sammenfatter en rekke undersøkelser som har vist at snusing gir kreft. Rapporten konkluderer med at bruken av slik tobakk

«utgjør en klar helsefare, og er ingen trygg erstatning for sigarettøyking. Snus og skrå kan forårsake kreft og andre sykdommer i munnhulen, og kan føre til avhengighet av nikotin».

Det internasjonale kreftforskningsinstituttet under WHO, IARC, vurderte snus i 1985. Kreftforskningsinstituttet uttalte da at

«det er tilstrekkelig bevis for at bruk av snus av de typer som er vanlig i Nord-Amerika og Vest-Europa er kreftfremkallende for mennesker».

IARC har ikke revidert denne klassifikasjonen, og snus er derved fortsatt på IARCs liste over kreftfremkallende stoffer.

Den svenske Socialstyrelsens rapport nr. 11 fra 1997 kommenterer to nyere svenske undersøkelser om snusbruk. Begge disse undersøkelsene er helt eller delvis finansiert av svensk tobakksindustri. Disse to undersøkelsene gir ingen klare holdepunkter for en sikker sammenheng mellom snusbruk og økt kreftisiko. Socialstyrelsen viser imidlertid forsiktighet i tolkingen av resultatene fra disse to undersøkelsene, og angir at man ikke på grunnlag av undersøkelsene kan trekke slutningen at snus ikke øker kreftisikoen. Svensk snus inneholder imidlertid mindre mengder kreftfremkallende nitrosaminer enn amerikansk snus. Dette kan bety at svensk snus medfører mindre fare for kreft enn amerikansk snus.

Amerikanske helsemyndigheter har i Report on Carcinogens fra mai 2000 på ny vurdert røykfri tobakk. I denne rapporten er snus klassifisert som årsak til kreft hos mennesker. Myndighetene i USA går nå inn for at helse-

faremerkingen på snuspakkene skal være: «Advarsel: Dette produktet kan forårsake munnkreft.»

Jeg er, som representanten Skogholt spør om, særdeles opptatt av at all helseopplysning og helsefaremerking skal funderes på trygg vitenskapelig grunn, og Statens tobakksskaderåd følger nøye med på nye forskningsresultater, også når det gjelder snus. Men så lenge IARC klassifiserer snus som kreftfremkallende, og de amerikanske helsemyndigheter så sent som i vår har skjerpet sin klassifisering av røykfri tobakk, er det min oppfatning at Norge ikke nå bør ta initiativ til å endre dagens advarselmerking av snusbokser.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få takke statsråden for svaret.

Jeg er noe overrasket over at Statens tobakksskaderåd og departementet overser resultatene fra forskningen i Sverige på dette området. Med bakgrunn i dette arbeidet har de svenske myndighetene besluttet å endre dagens regler for merking av snus, altså fjerne merkingen om at snus er kreftfremkallende. Jeg vil også få vise til en rekke studier foretatt av professor i odontologi ved Universitetet i Oslo, Tonny Axell. Hans konklusjon er at det ikke er noen sammenheng mellom bruk av snus og kreft. Jeg er opptatt av at effektivt folkehelsearbeid skal være avhengig av vitenskapelig holdbar informasjon. Har statsråden ingen tiltro til resultatene fra den forskningen svenskene har foretatt på dette området? Og mener statsråden at svenske myndigheter overser den påståtte kreftfaren i sitt aktive arbeid i forhold til EU for å endre dagens regler for merking av snus?

Statsråd Tore Tønne: Det er ikke slik at departementet eller Statens tobakksskaderåd på noen måte overser de forskningsresultater og forskningsrapporter som kommer i denne saken. Tvert imot har vi både god informasjon om den og følger, som jeg sa i mitt innlegg, nøye med i all ny forskning som skjer på området, og vil ta hensyn til det i vårt videre arbeid med dette.

Jo, jeg har tiltro til den forskningen som skjer rundt omkring, også den som representanten Skogholt her viser til. Men jeg understreker at før vi eventuelt tar noe initiativ til å endre bestemmelsene, er det nødvendig at alle disse forskningsresultatene søkes sett i sammenheng, slik at vi nettopp kan være sikre på at den helsefaremerking som vi driver med, er basert på tryggest mulig vitenskapelig grunn. Og det er vel også slik at i dette arbeidet vil svenske myndigheter først måtte arbeide i forhold til EUs organer med hensyn til endringer i direktiver. Vi kommer til å ha et nært samarbeid med svenske myndigheter i dette spørsmålet.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få takke for svaret.

Jeg er glad for at statsråden i sitt første svar uttalte bl.a. følgende:

«Dersom direktiv med et slikt innhold blir vedtatt, vil også Norge måtte endre regelverket i samsvar med dette.»

Jeg er kjent med at Sosial- og helsedepartementet den 4. oktober sendte et brev til EU, til Cathrine Steinsland, om advarselmerking på snusbokser med tanke på det svenske initiativet. I det brevet går det klart fram at departementet iallfall ikke ønsker å etterkomme eller være positiv til et samarbeid med svenskene for å få en slik merking av snusboksene. Mitt tilleggsspørsmål til statsråden må da bli: På hvilken måte vil statsråden følge opp det foreslåtte endrede EU-direktivet og eventuelt være med på å påvirke det endelige direktivet?

Statsråd Tore Tønne: Det som er gjort hittil i denne saken, er basert på det som har vært norsk holdning i dette spørsmålet frem til nå. Som jeg har sagt tidligere, vil vi følge nøye med i all den forskning som skjer, og har skjedd, på dette området, og vi vil ha et nært samarbeid med svenske myndigheter i spørsmålet for å forsikre oss om at vi har det samme grunnlag for å vurdere disse spørsmålene som det svenske myndigheter baserer seg på. Når det gjelder å følge opp EU-direktiver, er det slik at vi aktivt vil følge opp de direktiver som måtte bli vedtatt i denne sammenheng, men, som jeg sa, jeg finner ikke nå noen grunn til på det grunnlag vi har, å ta noe særskilt initiativ til å endre den praksis som er nedfelt i vår lovgivning.

S p ø r s m å l 8

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Søknad om pliktmessig refusjon av giktmedisinen Celebra ble sendt 30. mars 2000, og ved prisgodkjennelse 15. juni 2000 startet fristen for saksbehandlingen av refusjonssøknaden å løpe. Foreløpig har legemiddelforvaltningen ikke gitt svar på denne søknaden, på tross av at fristen, som i henhold til EØS-reglene er på 90 dager, er overskredet med én måned.

Hvordan ser statsråden på at Norge på denne måten bryter med EØS-reglene om saksbehandlingstid, og når vil et svar foreligge i denne saken?»

Statsråd Tore Tønne: Søknader fra legemiddelfirmaer om pliktmessig refusjon av legemidler skal som hovedregel avgjøres i løpet av 90 virkedager. Hvis det er nødvendig å be legemiddelfirmaet om ytterligere opplysninger, suspenderes fristen inntil de nødvendige opplysningene foreligger. Dette følger av rådsdirektiv 89/105/EØF, som er en del av EØS-avtalen. De samme reglene er gitt i forskrift om refusjon av utgifter til viktige legemidler § 10.

Organiseringen av den statlige legemiddelforvaltningen har vært dårlig tilpasset de krav til saksbehandling som regelverket og forpliktelsene etter EØS-avtalen stiller i denne type saker.

Fram til 1. oktober i år ble alle refusjonssøknader behandlet av Rikstrygdeverket. I saker med omfattende økonomiske konsekvenser var rutinen at Rikstrygdeverket anmodet Statens legemiddelkontroll om å utarbeide en helseøkonomisk evaluering av angjeldende preparat.

(Statsråd Tønne)

Denne ble så sendt til Rikstrygdeverket, som deretter skrev sin tilråding og oversendte saken til departementet for endelig avgjørelse.

En fragmentert legemiddelforvaltning bruker lengre tid på å utrede en sak enn en samlet forvaltning, og har dermed gjort det vanskelig å oppfylle EØS-avtalens krav.

Jeg ser det som svært viktig at vi oppfyller EØS-reglene, og tok et viktig skritt for å få saksbehandlingen i denne type saker under kontroll tidligere i år, da Rikstrygdeverkets ansvar for behandling av søknader om refusjon etter blåreseptforskriftens § 9 ble overført til Statens legemiddelkontroll. Stortinget ble orientert om dette i St.prp. nr. 61 for 1999-2000, og reformen fikk bred tilslutning i Innst. S. nr. 220. Denne samlingen av saksbehandlingen vil effektivisere søknadsbehandlingen. Det er derfor grunn til å tro at forutsetningene for å kunne overholde 90-dagersfristen vil være bedre i tiden som kommer.

Det aktuelle legemidlet Celebra er godkjent i Norge, og er dermed tilgjengelig for alminnelig forskrivning til pasienter som plages av hoftelddslitasje og leddgikt. Preparatet kan i dag refunderes etter individuell søknad fra den enkelte pasients lege. Spørsmålet som foreligger nå, er om det skal åpnes for refusjon uten forutgående søknad.

Så vidt jeg forstår, går 90-dagersfristen i denne saken ut i disse dager. Saken er ikke ferdigbehandlet. Hvis ingen av regelverkets regler som forlenger fristen er kommet til anvendelse, innebærer dette at tidsfristen er overskredet. Jeg anser det som utilfredsstillende.

Forsinkelsen har til dels sammenheng med den omorganisering jeg nettopp beskrev. Jeg har innstendig bedt Statens legemiddelkontroll om å prioritere denne saken innenfor de vanlige kravene til en forsvarlig behandling.

Når Statens legemiddelkontroll har sluttført sin saksbehandling, vil saken bli oversendt departementet. Dermed konklusjonen blir at refusjon av utgifter til kjøp av dette preparatet bør prioriteres på helsebudsjettet, vil Stortinget få saken som budsjett sak. Det vil kunne skje i revidert nasjonalbudsjett 2001.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Det er gledelig at statsråden nå vil følge opp dette, særlig det som gjelder behandlingstid.

Celebra er en ny giktmedisin med langt mindre bivirkninger enn tradisjonell behandling. Svært mange revmatikere er utsatt for bivirkninger av tradisjonelle medisiner. I Norge er det ca. 250 000 revmatikere. Revmatikerforbundet hevder i en nylig utsendt pressemelding at hele 12 pst. av disse pasientene får magesår, og at 120-150 årlig dør på grunn av bivirkningene fra tradisjonelle medisiner.

Synes helseministeren det er riktig at norske revmatikere må vente på refusjon for nye effektive legemidler på grunn av forsinkelser relatert til nye forvaltningsrutiner som skyldes innføringen av et nytt legemiddelregelverk?

Statsråd Tore Tønne: Nei, jeg synes ikke det er rimelig, og jeg har også allerede sagt at den forsinkelse det er snakk om i dette tilfellet i saksbehandlingen, er utilfredsstillende. Det eneste jeg ellers kan si, er at det aktuelle legemidlet er godkjent i Norge, og refusjon er mulig, men etter søknad fra hver enkelt lege inntil denne saken er ferdigbehandlet, hvilket jeg vil sørge for kan skje nå så raskt som overhodet mulig.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg bet meg også merke i i det forrige svaret fra statsråden at hvis departementet godkjente dette, kunne man eventuelt se på dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2001.

Personlig håper jeg nå at dette svaret kommer så raskt at det kan være mulig å få dette til på et tidligere tidspunkt – det er selvfølgelig opp til statsråden om det vil la seg gjøre – men rett og slett av hensyn til at norske revmatikere og de pasientene som sliter med disse problemstillingene i dagliglivet, både med risikoen for alvorlige bivirkninger som kan medføre dødsfall, og ikke minst de som får magesår som bivirkning av tradisjonelle medikamenter, kan få mest mulig hjelp i hverdagen til å få det bedre. Så jeg håper statsråden følger opp dette. Jeg er rimelig trygg på at han gjør det, og ser fram til at denne saken blir framlagt.

S p ø r s m å l 9

Karin Lian (A): Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

«Kysthospitalet i Stavern er et fylkeskommunalt spesialsykehus for rehabilitering av pasienter med komplekse tilstander. En justering av regelverket for innsattsstyrt finansiering som ble foretatt av Bondevik-regjeringen for inneværende år, gir Kysthospitalet en inntektsreduksjon fra nær 30 mill. kroner i 1999 til ca. 8. mill. kroner i 2000 for tilnærmet samme aktivitetsnivå.

Ser statsråden noen mulighet for aktivt å bidra til å forhindre at tilbudet i Helseregion Sør reduseres?»

Statsråd Tore Tønne: Det helt korte svaret på representanten Lians spørsmål er egentlig: Ja, jeg ser slike muligheter. Men jeg skal gå nærmere gjennom hvordan de kan tenkes.

Bakgrunnen er at ordningen med innsattsstyrt finansiering ble innført fra sommeren 1997 som et virkemiddel for å stimulere til å øke og effektivisere sykehusenes behandlingstilbud. Ordningen har i stor grad virket i henhold til intensjonene. ISF-ordningen er basert på at statlige ISF-utbetalinger skal gå til fylkeskommunene for bl.a. å gi disse mulighet for å korrigere eller utjevne uheldige utslag for enkeltstående sykehus.

Det kan registreres at omleggingen av regelverket for koding av rehabilitering som ble foretatt fra 1997 til 1998, gir betydelige negative utslag for Kysthospitalet i Stavern sine inntekter. Jeg registrerer også at Vestfold fylkeskommune mener at det uten endringer i det budsjettmessige grunnlaget ikke vil være mulig å videreføre

hovedlinjene i sykehusets virksomhet. Dette er også meddelt fra fylkeskommunen til Regionalt helse- og sosialutvalg.

ISF-systemet baseres på et gjennomgående regelverk, der det legges vekt på samlede effekter for den enkelte fylkeskommune. Ut fra de helt spesielle utslag som denne saken har fått, er jeg innstilt på at hele sakskomplekset og det tilknyttede regelverk med betydning for Kysthospitalets finansiering gjennomgås med sikte på å bidra til å skape et økonomisk grunnlag for at Kysthospitalet skal kunne videreføre sin viktige rolle innenfor helsetilbudet i Helseregion Sør.

Jeg har registrert uenighet om det beregningsmessige grunnlaget for utbetalingsnivået i 2000. Sosial- og helsedepartementet har derfor i brev av 19. oktober d.å. lagt fram saken for det nye rådgivende utvalget for ISF-registrering for å innhente dette utvalgets uttalelser og råd. I og med at utvalget skal gjennomgå hele sakskomplekset, vil vurderingene omfatte både inneværende år og 2001. Uavhengig av dette arbeidet kan jeg opplyse, som jeg også har gjort overfor Vestfold fylkeskommune, at vi i retningslinjene for ISF-utbetalinger for 2001 tar sikte på å bruke en kodingsfaktor som reduserer tapet for de fylkeskommuner hvor koding av rehabilitering ble betydelig lagt om fra 1997 til 1998.

Jeg vil legge vekt på at saken raskt kan avklares og meldes tilbake til Vestfold fylkeskommune, og at det skal finnes løsninger som skal gi grunnlag for videreføring og fortsatt utvikling av Kysthospitalets viktige behandlingstilbud.

Karin Lian (A): Jeg er svært glad for det positive svaret jeg nå fikk, for helseministeren gir her klare signaler om muligheten for framtidig drift ved Kysthospitalet i Stavern.

Omleggingen av regelverket har gitt betydelige negative utslag for Kysthospitalet, slik helseministeren bemerker i sitt svar. Befolkningen i Helseregion Sør vil nå få muliggjort at spesialiserte sykehuset i framtiden kan bli det det er planlagt for. Etter ombyggingen for noen år siden framstår Kysthospitalet nå som et nytt sykehus med mer enn dobbel kapasitet, med nytt behandlingstilbud og en registreringspraksis som medisinsk og administrativt gjenspeiler faktisk aktivitet.

Mitt tilleggsspørsmål er: Hvor raskt kan Vestfold fylkeskommune få en endelig tilbakemelding om når de kan få sine penger for inneværende år? Og kan det bli mer forutsigbare regler for framtidig planlegging?

Statsråd Tore Tønne: Jeg forstår selvsagt at dette er et spørsmål som ikke bare opptar Vestfold fylkeskommune, men alle som er opptatt av å sikre utviklingen av det viktige tilbud som leveres av Kysthospitalet. Så jeg vil i hvert fall gjøre mitt til at saken kan behandles så raskt som mulig i inneværende år, men det er litt vanskelig å gi detaljerte frister. Jeg har bedt det nyopprettede utvalget om å gå igjennom denne saken, og synes det er litt vanskelig her og nå å gi en helt klar frist for dette. Men

jeg mener det vil være mulig å komme fram til en endelig konklusjon i inneværende år, all den tid dette gjelder både inneværende og neste år.

S p ø r s m å l 1 0

Einar Olav Skogholt (A): Jeg skal få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Ved flere av våre videregående skoler har man en mangelfull skolehelsetjeneste, eller et totalt fravær av en slik tjeneste.

Hva kan statsråden gjøre for å sikre våre videregående skoler en best mulig skolehelsetjeneste?»

Statsråd Tore Tønne: Skolehelsetjenesten i videregående skole reguleres av lov om helsetjenester i kommunene og forskrift om helsetjenester i skoler. Forskriften har virkeområde overfor barn og ungdom i grunnskolen og videregående opplæring. Skolehelsetjenesten er et kommunalt ansvar, også i videregående skoler.

I 1998 utgav Helsetilsynet «Veileder i helsestasjons- og skolehelsetjenesten» med faglige tilrådinger som også omfatter videregående skole. I veilederen anbefales individuell veiledning og målrettet helseundersøkelse til alle elever i 1. klasse på videregående skole tilpasset behov og risiko. I tillegg anbefales helseopplysning om tema som samliv, seksualitet, prevensjon og seksuelt overførbare sykdommer, kosthold, tobakk, rus og fysisk aktivitet.

Statens helsetilsyn har tatt ut skolehelsetjenesten for felles tilsyn i 2000. Det vil bli gjennomført tilsyn i minimum to kommuner i alle landets fylker. Minst en av kommunene skal ha videregående skole. Bakgrunn for tilsynet er at en ønsker å følge opp «Veileder for helsestasjons- og skolehelsetjenesten». Skolehelsetjenesten er en sårbar tjeneste. I tilsynsmeldingen for 1999 uttrykte Helsetilsynet bekymring over svak prioritering av tjenesten. Jeg deler den bekymringen. Tilsynet vil være avsluttet ved utgangen av dette året, og det vil bli utarbeidet en felles oppsummeringsrapport på bakgrunn av tilsynsrapportene fra fylkeslegene.

Helsefremmende og forebyggende arbeid overfor barn og ungdom er et satsingsområde for Regjeringen. Opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006 vil være sentral i utviklingen av helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og da spesielt når det gjelder tilbud til ungdom. For å øke innsatsen innen det psykososiale arbeidsområdet tilrås det i opptrappingsplanen å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten med 800 årsverk i løpet av planperioden.

I St. prp. nr. 1 for 2000-2001 oppsummeres erfaringene med gjennomføringen av opptrappingsplanen hittil. Det påpekes at det er ønskelig med en sterkere fokusering på innsatsen for barn og unge, hvor utbygging av helsestasjons- og skolehelsetjeneste, kultur- og fritidstilbud vil være sentralt. Det heter videre at målsettingen for dette arbeidet må være både å forebygge psykososiale problemer og å bygge opp et tjenestetilbud til utsatte grupper.

Det er med utgangspunkt i veilederen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten laget en plan for Helsetilsynet og fylkeslegenes aktiviteter for å støtte kommunene i den ønskede omleggingen og det kontinuerlige kvalitetsforbedringsarbeidet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort 1999-2003 stimulerer også til økt samarbeid mellom skole, helsestasjon og skolehelsetjeneste samt til etablering av helsestasjon for ungdom. Midlene fra planen brukes videre til å utvikle undervisningsmaterieill for ungdomsskolen og den videregående skolen. Helsestasjon for ungdom skal være et supplement til skolehelsetjenesten.

Det satses også på å styrke den forskningsmessige evaluering og metodeutvikling innen helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det er således mye arbeid på gang for å oppprioritere helsearbeid for ungdom, herunder skolehelsetjenesten.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få takke statsråden for et positivt svar.

Det er viktig at alle videregående skoler har tilgang til skolehelsetjenesten. For få dager siden hadde flere av oss et besøk av ungdommens fylkesting i Hedmark. De var opptatt av at skolehelsetjenesten var mangelfull ved flere videregående skoler.

Kommunene har ansvaret for skolehelsetjenesten. De videregående skolene dekker flere kommuner enn den kommunen skolen er etablert i. Vertskommunen synes kanskje det er urimelig å bære alle kostnadene på vegne av de øvrige kommunene som sogner til skolen. Jeg tror dette kan være en årsak til mangelfull skolehelsetjeneste ved noen av våre videregående skoler. Kommunene burde kanskje fordele utgiftene.

Jeg er glad for det felles tilsyn som er iverksatt, og som vil bli gjennomført i løpet av inneværende år. Hvis oppsummeringsrapporten ikke er tilfredsstillende, vil da statsråden ta et initiativ overfor kommunene, eventuelt regionene, for å få en best mulig helsestasjons- og skolehelsetjeneste til en gruppe som er svært avhengig av denne tjenesten?

Statsråd Tore Tønne: Svaret på dette er ubetinget ja. Jeg mener skolehelsetjenesten er et av de viktigste elementer i alt forebyggende helsearbeid – særdeles viktig. Som jeg sa, er det med ganske stor bekymring jeg ser at arbeidet i en del tilfeller er blitt for lavt prioritert. Det er den bekymring som er kommet til uttrykk fra Helsetilsynet så langt. Hvis det tilsyn som nå gjennomføres for inneværende år, bekrefter dette, er det åpenbart at vi må iverksette særskilte tiltak overfor kommunene for å styrke arbeidet. I den forbindelse vil jeg også se nærmere på den problemstilling som representanten Skogholt tok opp når det gjelder vertskommuner for skoler som dekker flere enn den kommunen hvor skolen ligger.

Presidenten: Spørsmål 11 er flyttet og vil bli behandlet senere.

S p ø r s m å l 1 2

May Britt Vihovde (V): Eg tillèt meg å stilla følgjande spørsmål til samferdslesministeren:

«Hordaland fylkeskommune fekk 18. oktober 2000 nei frå Samferdsledepartementet på søknaden om statleg medverknad til eit spleiselag for kollektivsatsing på Kokstad/Sandsli i Bergen. Kommunen og fylket får beskjed om å ordna opp sjølve. Dette skjer trass i at ein samla samferdslekomite i budsjettbehandlinga for inneverande år bad Samferdsledepartementet leggja opp til at tenlege kollektivløysingar kan iverksetjast.

Kva har statsråden gjort for å følgja opp denne samrøystes merknaden?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Brevet fra Samferdsledepartementet av 18. oktober 2000 som det er vist til, gjelder svar på søknad fra Hordaland fylkeskommune om bevilgning fra tilskuddsordningen for rasjonell og miljøvennlig transport på 40,5 mill. kr til gjennomføring av tiltak i Bergen. I brevet fra departementet ble søknaden fra Hordaland fylkeskommune avslått som følge av at omfanget falt utenfor rammene og formålet med ordningen. Dette gjelder både i forhold til bevilgninger og tidsperspektiv. Det var på forhånd tatt kontakt med fylkeskommunen for om mulig å tilpasse søknaden innenfor rammene uten at dette viste seg mulig. Årets bevilgning på i alt 21 mill. kr er derfor prioritert kollektivtiltak i Vest-Agder, Hedmark, Oslo og Sør-Trøndelag.

I St.prp. nr. 1 for 2000-2001 er det over vegbudsjettet foreslått å sette av 75 mill. kr til kollektivtiltak i Hordaland i 2001, hvorav 60 mill. kr finansieres av bompenger. Midlene vil i helhet gå til tiltak innenfor storbyområdet. En vesentlig del av midlene ventes å gå til kollektivtrafikktiltak i Kokstad/Sandsli-området. Dette er i tråd med samferdsleskomiteens merknader i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2000, jf. Budsjettinnst. S. nr. 13 for 1999-2000. Endelig fordeling av kollektivmidlene i 2001 vil bli avklart i tilknytning til arbeidet med å utarbeide ny bompengavtale for 2001.

May Britt Vihovde (V): Situasjonen ved Sandsli/Kokstad er litt spesiell. Den har sjølvsagt oppstått på grunn av manglande planlegging av Bergen kommune, men òg staten er ansvarleg for dette, fordi staten ved Hordaland vegkontor måtte sjå kva som ville skje av trafikkutvikling i dette området. Derfor har staten eit medansvar.

Statsråden sa at dei midlane som ligg inne i Nasjonal transportplan og i budsjettet retta mot investeringstiltak, følgjer opp Stortingets intensjon. Men eg meiner at Stortingets intensjon òg var å sjå på strakstiltak, og då gjeld det òg prosjekt, direkte tilskot til dette. Nå har jo Regjeringa foreslått å avvikla ein del av desse tilskotsordningane. Ser ikkje statsråden at det er behov for å halda på desse tilskotsordningane for å imøtekomma òg slike situasjonar som oppstår her?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: La meg først si meg enig i at det er store utfordringer på kollektivsiden i ber-

gensområdet, og ikke minst gjelder det Kokstad/Sandsliområdet. Nettopp derfor er det også, som nevnt i mitt hovedsvar, tenkt at det skal skje vesentlige ting der i 2001. I den sammenheng vil det også bli nyttet bompenger til kollektivtiltak. Det er først og fremst på investeringsiden når det gjelder tilrettelegging av infrastruktur, vi har ansvar, sett fra Vegvesenets side.

Når det gjelder driftstilskudd, var den tilskuddsordningen som representanten viste til, ikke ment å gå til slike tiltak. For vår del har vi også signalisert i Nasjonal transportplan at vi vil gå inn og se nærmere på organiseringen av kollektivtransporten i store byområder, og et slikt område er i høyeste grad bergensområdet.

May Britt Vihovde (V): Grunngevinga for at Regjeringa ønskjer å avvikla desse tilskotsordningane, er at ein ser at dei kanskje blir brukte som direkte driftstilskot til ein del kollektivtiltak. Men det er jo her tale om kollektivtiltak, prosjekt der ein ser på om ein kan vidareutvikla det tilbodet som ein har, så det er eit viktig tilskot å ha der det er, sjølv om det kan gå direkte til driftstilskot.

Ser ikkje statsråden dei store problema som er i Bergen med trafikkavvikling? Det er nedskjeringar og prisauke, ein får moms, og ein får konjunkturavgift, noko som gjer at fylkeskommunen fremjar forslag om store prispåslag på kollektivtrafikken i Bergen. Me veit at Hordaland fylkeskommune har eit underskot på 300 mill. kr, og fylkeskommunen har store problem med å greia sine forpliktingar. Ser ikkje staten at Bergen og Hordaland har så store behov at staten kanskje må gå inn og auka sin del i kollektivsatsinga?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg gjenntar gjerne at jeg er enig i at det er store utfordringer på kollektivsiden i dette området, noe som vi går dypere inn i.

Så vil jeg nytte anledningen til nok en gang å gi uttrykk for at når det gjelder momsordningen, legger vi opp til at det skal kompenseres for momsvirkninger når det gjelder lokal og regional kollektivtrafikk. Det vil vi legge opp til når momsen innføres på disse områdene. For øvrig vil vi følge opp gjennom det som ligger i budsjettet for 2001, og også videre framover når det gjelder organiseringen av kollektivtransporten i dette området, som er et av de mest folkerike områdene vi har i landet.

S p ø r s m å l 1 3

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Etter at redningsskøyta «Haakon VII» nylig er tatt ut av tjeneste, står den værharde og sterkt trafikkerte kysten mellom Måløy og Kristiansund uten redningsskøyte. Møre og Romsdal, med 25 pst. av landets fiskere, har nå bare én gjenværende redningsskøyte. Redningsselskapet varsler også at ytterligere fem redningsskøyter tas ut av beredskap fra nyttår.

Mener statsråden dette er en akseptabel situasjon ut fra hensyn til fiskernes liv og helse?»

Statsråd Otto Gregussen: Tilskudd til Redningsselskapet ligger innenfor Fiskeridepartementets programkategori 16.60 Kystforvaltning, som omfatter kystadministrasjonen, havnetjenesten, fyrtenesten, lostjenesten, trafikkentraler og elektroniske navigasjonshjelpemidler. Fiskeridepartementets overordnede mål innenfor denne programkategorien er å ivareta sikkerheten og fremkomligheten i norske farvann og havner. I en vurdering av den samlede sikkerheten til sjøs har Regjeringen foreslått en total bevilgning for programkategorien kystforvaltning på 1 044 mill. kr, som er en økning på 9,5 pst. i forhold til saldert budsjett 2000. For 2001 har vi prioritert bl.a. merking av leder for hurtigbåter. Med en total økning på årets budsjett for programkategorien kystforvaltning mener Regjeringen at dette bidrar til å styrke sikkerheten til sjøs.

Det foreslås et tilskudd til Redningsselskapet på 43,3 mill. kr. Selv om tilskuddet til Redningsselskapet reduseres med 8,7 mill. kr i forhold til saldert budsjett 2000, er det her viktig å understreke at tilskuddet fra staten utgjør en liten andel av Redningsselskapets totale inntekter. I 1999 utgjorde statens tilskudd ca. 18 pst. av selskapets totale inntekter. I forhold til de totale inntektene i 1999 vil et kutt på 8,7 mill. kr utgjøre en samlet reduksjon i selskapets inntekter på under 3 pst. I lys av dette kan det stilles spørsmålstegn ved at Redningsselskapet nå ser seg nødt til å ta ut hele seks fartøyer på grunn av reduksjonen i statlige tilskudd, som altså bare utgjør 3 pst. av totale inntekter.

Under søke- og redningsoppdrag står redningsskøytene under operativ ledelse av en lokal redningssentral eller en av hovedredningssentralene. Alle endringer i stasjonering og disponering av redningsskøytene skjer i samarbeid med hovedredningssentralene og aktuelle interesseorganisasjoner. Jeg forutsetter derfor at fordeling av fartøyene til Redningsselskapet avgjøres ut fra hvor disse gjør størst nytte i det totale beredskapsopplegget.

Det kan virke uheldig for sikkerheten til sjøs at Redningsselskapet nå velger å trekke redningsskøyter ut av beredskap. Samtidig må sikkerheten ses i et helhetlig perspektiv. Dette innebærer at de samlede bevilgninger under Fiskeridepartementet til kystforvaltning, bevilgninger under Forsvarsdepartementet til Kystvakten og andre av marinens fartøyer og bevilgninger under Justisdepartementet til hovedredningssentralene, Kystradioen og de frivillige hjelpeorganisasjonene ses i sammenheng. Regjeringen mener i denne sammenheng at budsjettforslaget samlet sett bidrar til en akseptabel sikkerhetssituasjon på sjøen for fiskere og andre sjøfarende.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg ønsker å takke fiskeriministeren for svaret. Da en ble gjort kjent med den uakseptable situasjonen slik den ble framstilt i spørsmålet mitt, uteble ikke reaksjonene. Fiskerlag, kommuner, enkeltpersoner og andre var redd for at situasjonen kunne få katastrofale følger.

I 1999 reddet Redningsselskapet 166 personer på sjøen og berget 134 fartøy. Som vi alle vet, er havet en svært risikofylt arbeidsplass. Etter min mening har fiske-

re og andre sjøfarende krav på at samfunnet legger til rette for størst mulig trygghet. Akutte situasjoner har oppstått og vil oppstå.

Kan fiskeriministeren tenke seg alternative ordninger, andre samarbeidsforhold når det gjelder Redningsselskapet, slik at redningstjenesten sikres langsiktighet og stabilitet? Fiskeriministeren var inne på at det var en samlet reduksjon på bare 3 pst., men hvis det er skåret helt ned til benet fra før, kan selv de 3 pst. få katastrofale følger.

Statsråd Otto Gregussen: Jeg er enig med representanten Kongshaug i at det er mye som kan gjøres når det gjelder tilrettelegging for å få mest mulig igjen for den innsatsen som brukes på sjøsikkerhet. Jeg mener at dette i dag er ivare tatt på en tilfredsstillende måte med den koordinering som hovedredningssentralene gjør.

Når det gjelder mulighetene for å koordinere Redningsselskapet tettere med offentlige myndigheter, skal vi selvsagt se på dette. Redningsselskapet er en institusjon med høy anseelse i norske kystsamfunn. Vi har tradisjon for at norske kystsamfunn, kvinner og menn, gjennom frivillig arbeid, frivillig innsamling av midler, bidrar til dette. Jeg synes at dette er en sunn og god tradisjon som viser viktige og positive sider av den norske folkesjelen, som vi skal ta vare på.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg er glad for at fiskeriministeren signaliserer at det kan være muligheter for tettere samarbeidsforhold og bedre koordinasjon når det gjelder forutsigbarhet og stabilitet for Redningsselskapet.

Ellers er jeg enig med statsråden i at den frivillige innsatsen er en sunn og god tradisjon som er av stor betydning for driften av Redningsselskapet i kombinasjon med offentlige midler.

Fiskerinæringen er en av de viktigste næringene vi har. Den er og vil bli en grunnpilar for framtidig vekst og verdiskaping. Med tanke på rekruttering til fiskerinæringen er det viktig at storsamfunnet kan vise til tilfredsstillende ordninger med hensyn til sikkerhet og beredskap.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden på følgende: Kan statsråden vurdere å se på redningstjenesten mer samlet, så den blir best mulig, og se på redningshelikoptertjenesten, se om det kan finnes ordninger slik at det blir tatt et felles ansvar for at det blir en god, samordnet funksjon for begge tjenester?

Statsråd Otto Gregussen: Jeg er enig med representanten i at fiskerinæringen er en av grunnpilarene i kystsamfunnet. Jeg er også enig i at det er viktig at storsamfunnet viser at man setter pris på dette. På samme måte er det viktig at lokalsamfunnene gjennom alle de lokale lagene av Redningsselskapet kan gi uttrykk for det samme. Det kan man fortsatt gjøre gjennom Redningsselskapet.

Når det gjelder muligheten for å se på en total gjennomgang av beredskapen, vil dette selvsagt bli gjort. Spørsmålet vil også bli besvart senere i dag når det gjelder en annen del av dette, men det totale er vi nødt til å komme tilbake til på et senere tidspunkt.

S p ø r s m å l 1 4

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Fiskeridirektoratets ytre etat har i Nordland vært ledet av delt administrasjon. Svolvær har vært hovedkontor for kontroll og utøvende virksomhet, mens den overordnede administrasjon, ved regionsjefen, har ligget i Bodø. Denne ordningen har fungert tilfredsstillende. Nå foreslår Fiskeridepartementet å legge hele virksomheten til Bodø. En hemmelig rapport skal visstnok konkludere med at sentraliseringen til Bodø vil koste 4 mill. kroner ekstra pr. år.

Hva er begrunnelsen for å sentralisere virksomheten?»

Statsråd Otto Gregussen: Innledningsvis vil jeg bemerke at den hemmelige rapporten det refereres til, kjenner verken jeg eller andre av de ansatte i departementet til. Jeg kan derfor selvsagt ikke forholde meg til det beløpet som nevnes.

Rettledningstjenesten for fiskerinæringen og Kontrollverket ble 1. november 1998 slått sammen til en ytre etat for fiskeriforvaltningen. Ved sammenslåingen ble ytre etat delt opp i ni regioner. Hvert regionkontor består av to seksjoner, seksjon for næringsutvikling og planlegging og seksjon for tilsyn og kontroll.

I Nordland er regionkontoret geografisk delt i to, med regiondirektør og seksjon for næringsutvikling og planlegging lokalisert i Bodø, mens seksjon for tilsyn og kontroll og laboratorium er lokalisert i Svolvær.

Ordningen har av flere grunner vist seg å være mindre heldig, og delte løsninger er erfaringsmessig dyrere på grunn av behov for overlappende administrativ kompetanse og kapasitet.

Hensynet til de ansatte, behov for samkjøring av regionledelsen samt en mer optimal oppgaveløsning for hele ytre etat gjør det nødvendig med en samling av ledelsen av regionkontoret i Nordland. Det vil senere bli vurdert å flytte også resten av seksjon for tilsyn og kontroll til Bodø. Laboratoriet vil bli værende i Svolvær.

Ved valg av Bodø er det lagt vekt på at kontoret får en geografisk og kommunikasjonsmessig sentral plassering i regionen. Behovet for samhandling med øvrige offentlige etater og næringsorganisasjoner samt en forventet relativt sett økning av produksjon og verdiskaping innenfor havbruk, der virksomheten er spredt over hele fylket, tilsier en slik lokalisering.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg blir litt forbauset når statsråden trekker fram at ordningen har fungert dårlig med en delt administrasjon. Det er i hvert fall ikke jeg kjent med, og det er i så fall en ny opplysning. En ytterligere ny opplysning er at det er de ansatte som har presset på for å få til denne sentraliseringen. Det er jeg svært forbauset over å høre her i denne salen.

Når statsråden ikke kjenner til at det foreligger en rapport som konkluderer med at det blir dyrere å sentralisere, må det iallfall være penger å tjene på å sentralisere. Det kunne være artig å få rede på hvor mye fortjeneste

det er i å sentralisere, for jeg tviler sterkt på de andre to begrunnelsene.

Statsråd Otto Gregussen: Da gjeldende rettledningstjeneste ble etablert, var situasjonen i fiskerinæringen vesentlig forskjellig fra det den er i dag. Det var da naturlig å legge virksomheten der hvor fiskerne lokaliserte seg, og hvor viktige fiskerier foregikk. Slik er ikke situasjonen i dag. Vi har viktig virksomhet i Lofoten, rett nok, men også i andre områder.

Når en sier at ordningen fungerer dårlig, er det fordi man har behov for en koordinerende funksjon én plass i forhold til øvrig saksbehandling og i forhold til fylkeskommunen, som man samarbeider nært med.

Når en sier at de ansatte presser på, er det ikke det som er sagt, men det er hensynet til de ansatte og deres muligheter til å få gjort en tilfredsstillende jobb i forhold til alle de kontaktpunkter som man har, som det er lagt vekt på.

Steinar Bastesen (TF): Jeg konstaterer at fiskeriministeren er veldig opptatt av hensynet til de ansatte. Da blir mitt umiddelbare spørsmål: Har de ansatte bedt om dette, eller er det statsrådets overordnede farsrolle som trer inn her, for virkelig å vise at de ansatte ikke forstår sin egen situasjon?

Statsråd Otto Gregussen: Jeg vil gjenta at når jeg snakker om forholdet til de ansatte, er det deres mulighet til å gjøre en tilfredsstillende jobb for den regionen man er plassert i, og for resten av fylket. Det er generelt konkludert med at Rettledningstjenesten er mest mulig hensiktsmessig oppbygd, med sterke regionkontorer. Det er vanskelig for meg å se at Nordland skal ha noe spesielt å tjene på at man ikke på samme måte som i andre fylker, lager én sterk og god fylkesadministrasjon. Jeg tror at det fortsatt er behov for å effektivisere denne tjenesten. Vi har fortsatt for liten kapasitet i mange sammenhenger på regionkontorene til å håndtere en relativt stor saksmengde, som ikke minst kommer fra havbrukssiden.

S p ø r s m å l 1 5

Fra representanten Per Roar Bredvold til miljøvernministeren:

«Mjøsas hvite svane, hjuldamperen «Skibladner», har fått et pålegg om et lukket toalettanlegg, noe som ikke kan gjøres uten ombygging. Dette er både vanskelig og økonomisk dyrt, men mest et spørsmål om kulturvern.

Vil statsråden bidra til at «Skibladner» får dispensasjon, slik at båten fortsatt kan få seile på Mjøsa til glede for oss alle?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 1 6

Arne Lyngstad (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Tautra Ramsar-området i Nord-Trøndelag står i fare for å bli ødelagt som internasjonalt fuglereservat. En veimolo må åpnes og bro bygges. Dersom dette prosjektet ikke får statlig støtte, må det skrinlegges.

Mener statsråden at fuglereservatet kan bevare sin Ramsar-status hvis broprosjektet skrinlegges?»

Statsråd Siri Bjerke: Tautra med Svaet naturreservat og fuglefredningsområde ble fredet ved kgl. resolusjon av 14. desember 1984. På grunn av betydelige verneverdier ble området oppført på listen over våtmarksområder med internasjonal verneverdi under Ramsar-konvensjonen i 1985.

I de årene området har vært fredet, har det vist seg at eksisterende vegfylling mellom Frosta og Tautra hindrer de naturlige strømforholdene i området.

Miljøverndepartementet og Samferdselsdepartementet ble derfor i 1997 enige om at eksisterende vegfylling burde erstattes med ny bru for å hindre forstyrrelse av de naturlige strømforholdene i området. Kostnadsoverslaget for bruprojektet ble i 1997 anslått til 30 mill. kr. Senere har det vist seg at det opprinnelige kostnadsoverslaget var for lavt, og nye beregninger viser at prislappen for bruprojektet vil beløpe seg til minimum 42 mill. kr.

Pr. i dag er det budsjettdekning for 6 mill. kr, bevilget over Miljøverndepartementets og Nord-Trøndelag fylkeskommunes budsjett med 3 mill. kr hver. Dette er i samsvar med den kostnadsfordelingen som opprinnelig ble lagt. Dessverre har det ikke latt seg gjøre å finne dekning for den resterende summen på minimum 36 mill. kr, og det vil ikke la seg gjøre å realisere prosjektet i 2001. Ansvar for denne typen tiltak og midlene til slike er nå overført til fylkeskommunene.

Miljøverndepartementet har mottatt en henvendelse fra sekretariatet for Ramsar-konvensjonen, der Norge bes vurdere å inkludere Tautra med Svaet i Ramsar's Montreux Record, et register over Ramsar-områder som krever spesiell oppmerksomhet som følge av negative endringer i områdenes økologiske tilstand. Det er liten tvil om at Tautra med Svaet naturreservat og fuglefredningsområde kvalifiserer til oppføring på denne listen. Som følge av endringer er det bl.a. registrert en betydelig nedgang i fuglebestanden i gruntvannsområdet. I tillegg har moloen ført til at rovdyr har kommet seg ut til Tautra, slik at bestanden av bakkehekkende fugl er betydelig redusert. På denne bakgrunn vil Direktoratet for naturforvaltning be Ramsar-sekretariatet om at Tautra med Svaet naturreservat og fuglefredningsområde blir oppført på Montreux Record.

Områdets status på sikt vil avhenge av framtidige muligheter for å få bruprojektet realisert. Jeg vil sørge for at miljøforvaltningen følger utviklingen i området nøye i tiden som kommer, slik at vi har oppdatert kunnskap om områdets økologiske tilstand. Dette er viktig i forhold til våre forpliktelser overfor Ramsar-konvensjonen.

Arne Lyngstad (KrF): Statsråden har gjort rede for det unike naturreservatet som her finnes, og hvor viktig

dette området har vært. Norge har gitt det høy status, og det har blitt anerkjent som Ramsar-område.

Jeg lyttet også til hva statsråden sa, at her er det ikke penger i 2001. Jeg oppfattet det også slik at det heller ikke ville bli det i framtida, og at hun derfor ville be om å få satt Tautra på Montreux-listen. Dette viser at Arbeiderpartiet ikke klarer å ha en miljøprofil, ja det er faktisk en oppfølging av Arbeiderpartiets manglende miljøprofil, og det er et nederlag for miljøet at vi havner der.

Samtidig viser denne saken hvor vanskelig det er å få samordnet de ulike etatene som har ansvar her. Så jeg stiller spørsmålet til statsråden: Hvilke lærdommer trekker statsråden av Tautra-saken, og hvilke tiltak vil statsråden i framtida sette i verk for at det ikke skal skje større skader enn de som allerede er skjedd?

Statsråd Siri Bjerke: Siden bruprojektet ble så mye dyrere enn først planlagt, har det ikke vært mulig å gjennomføre prosjektet hittil, og det er heller ikke økonomisk mulig å gjennomføre prosjektet i år. Framover må vi vurdere mulighetene for å få gjennomført bruprojektet. Vi må også følge utviklingen i området for å se på hvilken måte naturverdiene i området best mulig kan ivaretas. Det ser jeg fortsatt at vi har muligheter til gjennom det arbeidet som Direktoratet for naturforvaltning er i gang med.

Det vil også være viktig å arbeide på tvers av sektorer for å få løst slike saker som denne. Det er et arbeid som Regjeringen vil følge opp framover.

Arne Lyngstad (KrF): Statsråden skal for så vidt ha ros for at hun er ærlig om at dette er et miljønederlag i den forstand at vi nå havner på Montreux-listen. Statens naturforvaltningsråd sier at det vil være egnet til å svekke Norges anseelse i betydelig grad dersom vi på grunn av denne saken havner på Montreux-listen over land som ikke oppfyller sine internasjonale miljøforpliktelser. Det sier Statens naturforvaltningsråd i et brev til samferdselskomiteen datert 20. oktober. Det føyer seg inn i den manglende miljøprofilen til Regjeringen. Betyr det statsråden nå sa om at en ville følge opp videre, at statsråden ikke har gitt opp å få midler i senere år enn 2001? Og mener også statsråden at det bare gjennom å overvåke situasjonen er mulig å redde fuglereservatet på Tautra?

Statsråd Siri Bjerke: Jeg minner om at dette jo ikke er en ny sak, som kommer opp nå. Dette er en sak som startet opp i 1997, og i de foregående årene har jo forholdet nettopp vært at prosjektet har vært planlagt på en måte som har vært urealistisk i den forstand at kostnadene ved prosjektet langt overskred det som det var planlagt for i budsjettene. Nå er vi imidlertid i den situasjon at vi gjør opp status, og den tilsier at for i år er det ikke mulig å gjennomføre prosjektet. Jeg vil se på ulike muligheter framover til å følge opp denne saken, både i forhold til bruprojektet og i forhold til overvåking av området på faglig grunnlag for å sikre de naturverdiene som eksisterer i området.

S p ø r s m å l 17

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Redningsberedskapen på kysten har blitt bygd ned den siste tida, og står i fare for å bli ytterligere svekket for neste år. Denne usikkerheten blir forsterket av de stadige utsettelsene av den varslede stortingsmeldingen om redningshelikoptertjenesten.

Vil statsråden sørge for at den varslede stortingsmeldingen legges fram raskest mulig, og at nedbyggingen av redningsberedskapen langs kysten tas opp i sin fulle bredde?»

Statsråd Hanne Harlem: Den varslede stortingsmeldingen om redningshelikopterberedskapen er under arbeid. Det tas sikte på at meldingen oversendes Stortinget i vårsesjonen. Når dette arbeidet har tatt tid, ikke bare for den sittende regjering, men også for regjeringen Bondevik, har dette bl.a. sammenheng med at det har store både administrative og økonomiske konsekvenser å foreta endringer i redningshelikoptertjenesten og redningshelikopterberedskapen. Det er med andre ord et utfordrende arbeid.

Et annet element som kommer inn, er at det pågår et nordisk militært samarbeidsprosjekt om fellesinnkjøp av helikoptre. Redningstjenesten er med i dette arbeidet for å sikre at tjenesten på sikt kan bli styrket ved et eventuelt felleskjøp. Dette arbeidet, som nå er inne i en avslutningsfase, kan få betydning for redningshelikoptertjenesten, og vurderinger i tilknytning til dette bør derfor også beskrives i meldingen.

Men jeg har i tillegg lyst til å understreke at vi ikke har noen krise når det gjelder redningshelikopterberedskapen. Norge har siden 1973 hatt en god redningshelikoptertjeneste. Det er 11 Sea King-helikoptre på fire faste baser langs kysten. I tillegg er det utplassert ett på Rygge. Sea King er en spesialutrustet sjøredningsmaskin. Minst en maskin står i høy beredskap på hver sin base til eksklusiv bruk for hovedredningssentralene. Alle maskinene har gjennomgått et omfattende moderniseringsprogram. Hovedredningssentralene har også nært samarbeid med redningstjenestene i våre naboland, hvor man etter behov kan rekvirere helikopterhjelp. Hovedredningssentralene rekvirerer også ved behov helikoptre fra sivile selskaper.

I 1996 ble redningshelikoptertjenesten styrket med to nyinnkjøpte helikoptre. Videre er det investert i nytt operativt utstyr til hovedredningssentralene for ca. 20 mill. kr. Det vil bl.a. bli investert i et driftberegningssystem som skal gjøre det lettere å oppspore savnede til sjøs. I tillegg arbeider vi nå for å få til en samlokalisering mellom kystradioene og hovedredningssentralene for å bedre samordningen ved ledelse av sjøredningsaksjoner.

Det er viktig for meg at vi utnytter alle tilgjengelige ressurser i vårt samfunn for å få en best mulig redningstjeneste. Av den grunn nedsetter vi i disse dager et utvalg som skal gjennomgå de totale rednings- og beredskaps-

ressursene i landet, med den hensikt å få utnyttet eksisterende ressurser enda bedre.

Leif Helge Kongshaug (V): Takk til justisministeren for svaret. Redningshelikopterutvalget utredet redningshelikoptertjenesten i 1996, deretter fulgte en NOU i 1997. I den forbindelse er en rekke forbedringer foreslått, og disse forbedringene og tjenesten generelt får Stortinget vitterlig ikke behandlet før stortingsmeldingen blir lagt fram. Det er bred bekymring for en forringet redningstjeneste, og Norge med sin lange kyst og store aktivitet langs kysten, der titusenvis av personer hver dag har sitt virke, fortjener en best mulig beredskap og redningstjeneste. I påvente av at meldingen blir lagt fram, ber jeg statsråden om å vurdere følgende strakstiltak: Kan statsråden foreta seg ting slik at reaksjonstiden på redningshelikoptre reduseres fra dagens 1 time til 15 minutter?

Statsråd Hanne Harlem: Jeg kan slutte meg til mye av det representanten Kongshaug gav uttrykk for. Når det gjelder spørsmålet om redusert reaksjonstid, er jo dette et av de viktige spørsmålene i meldingen. Det har også store økonomiske og administrative konsekvenser, fordi en redusert reaksjonstid til 15 minutter, slik det ser ut, vil medføre behov for utdanning av en gruppe nytt personell, noe som i seg selv tar to år. Dessuten vil det være behov for ganske store investeringer på de eksisterende basene fordi dette bl.a. krever boligmuligheter på basene, noe som også må realiseres før man kan redusere en reaksjonstid til 15 minutter. Det er noe av grunnen til at dette er en større utfordring enn man umiddelbart skulle tro.

A u d B l a t t m a n n hadde her overtatt presidentplassen.

Leif Helge Kongshaug (V): Ofte er det snakk om ressurser for å få forbedret ordninger. Ofte er det også snakk om organisering. Og en kan få inntrykk av at svaret for redningstjenesten i Norge, og på kysten spesielt, ikke klart er tillagt ett departement. Forsvaret har ikke redningstjeneste som sin hovedoppgave, heller ikke Justisdepartementet, slik jeg ser det.

Jeg er glad for at statsråden nevner at det er viktig å se på en koordinert tjeneste, og på de ulike delene av redningstjenesten i sammenheng. Spørsmålet er da om man ikke må se samlet på hele den norske redningstjenesten, inklusiv redningsskøytene og redningshelikoptertjenesten og flere andre. Kan statsråden ta et initiativ til at Regjeringen ser samlet på redningstjenesten – jeg oppfattet det faktisk slik i svaret innledningsvis – og på en klar måte plasserer ansvaret til ett spesielt departement, som dermed har hovedansvaret for den totale redningstjenesten?

Statsråd Hanne Harlem: Det skjer egentlig mange ting på én gang på dette området nå. Vi har hatt Sårbarhetsutvalget, som vi kommer til å følge opp helt konkret i forhold til de enkelte forslagene, men det vil også bli

fremmet en stortingsmelding om beredskap og sikkerhet. Og vi har redningshelikoptrene. Men hvis vi skal klare å fremme en melding om redningshelikoptrene alene i våresesjonen, tror jeg ikke vi der klarer å ta med alt som har med redningstjeneste å gjøre.

I tillegg setter vi ned et utvalg som skal se på de samlede rednings- og beredskapsressursene som dreier seg om redningstjenesten – altså politiet, brannvesenet og ikke minst sivilforsvaret – for å prøve å se om vi har organisert dette på en god måte. Det er mange elementer her, og noe av det som er utfordringen, er på den ene siden å klare å ha fremdrift i ting, samtidig som man skal se alt i sammenheng. Og vi prøver egentlig å gjøre begge deler på én gang. Derfor kan jeg foreløpig bare si at vi prøver å se det i sammenheng, men at både oppfølgingen av Sårbarhetsutvalget og meldingen om redningshelikoptertjenesten vil bringe oss lenger i å få en god samlet redningstjeneste i landet.

S p ø r s m å l 1 8

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til vår ærede justisminister:

«Problemet med gjengkriminalitet og kamp om narkotikamarkeder med mer bruk av vold sprer seg til stadig flere lokalsamfunn, også i Østfold. I Askim oppleves at gjengene vokser, narkotikahandel og slåsskamper foregår i full åpenhet uten at det får konsekvenser. Innbyggerne er skremt over utviklingen, og føler maktesløshet.

Hvilke virkemidler vil Regjeringen ta i bruk for å snu denne negative trenden?»

Statsråd Hanne Harlem: Vold og narkotikakriminalitet som gjerne forbindes med kriminelle gjenger, er saksområder som skal gis høy prioritet av politiet, både når det gjelder forebyggende arbeid og straffesaksbehandling. Dette sies klart overfor politidistriktene og særorganene i departementets styringsdokumenter og på andre måter.

Denne prioriteringen gjenspeiles også i Sarpsborg politidistrikts virksomhetsplan for 2001, som også spesifikt omhandler bekjempelse av slike problemer som i Askim, knyttet til ansamling ved serveringssteder og nattåpne kiosker. Politidistriktet ble tildelt fire stillinger gjennom revidert nasjonalbudsjett, og har fordelt disse med to til Askim og to til Eidsberg for bl.a. å styrke den forebyggende ordenstjenesten. Politidistriktet har også blitt tildelt ekstraordinære midler til bekjempelse av organisert kriminalitet, knyttet til at en kriminell motorsykkelgjeng er etablert i distriktet.

Kriminalitet i organiserte former må forfølges for å ramme bakmenn og videre bidra til oppløsning av gjengene, bl.a. ved bruk av nye og mer effektive virkemidler, som utvidet adgang til inndragning. Et annet viktig virkemiddel er bedre samordning og effektivisering av innsatsen fra politidistriktene, Økokrim og Kripos. Det er nå etablert et eget råd for bekjempelse av organisert kriminalitet hvor de nevnte instanser deltar sammen med den høyere påtalemyndighet.

Videre nevner jeg at Oslo statsadvokatembeter har tatt initiativ til økt påtalemessig innsats mot organisert gjengkriminalitet gjennom et eget prosjekt. Organiseringen av prosjektet skal skje i samråd med de lokale politidistrikt. Iretteføring av straffesaker mot gjengledere og gjengmedlemmer samt inndragning av vinning er vesentlige elementer i prosjektet for å lykkes med målsettingen om oppløsning og betydelig svekking av gjenger. Oslo politidistrikt har i særlig grad blitt berørt av gjengkriminalitet og følger opp med tverrfaglige prosjekter. Stikkordene her er tett oppfølging av og nulltoleranse overfor gjengene.

Jeg vil også fremheve Handlingsplanen mot barne- og ungdomskriminalitet, som ble behandlet i Stortinget i juni. Dette er som kjent en samlet plan for innsats og tiltak for å bekjempe kriminalitet blant unge. Denne spenner over et vidt felt og omhandler også bekjempelse av gjengkriminalitet.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, der hun listet opp en rekke tiltak.

Natteravnene i Askim har gjort en betydelig innsats for å gjøre disse problemene kjent i befolkningen og blant politikerne og beslutningstakerne. De har vist sterk bekymring over det økte antall gjenger og organisert narkotikasalv. Kommunen har virkelig grepet fatt i dette i Askim. Man ønsker ikke at denne ukulturen som man nå ser konturene av, skal få lov til å feste seg, man har søkt spesialisthjelp for å gripe fatt i problemet, osv. Men det er klart at den enkelte kommune har begrensede ressurser. Hva mener statsråden at kommunen skal og bør prioritere for å få best mulig total effekt ut av de ulike tiltakene, for å oppnå resultater, når vi ser at utviklingen er så bekymringsfull som den er?

Statsråd Hanne Harlem: Jeg mener at vi har kommuner med lokalt folkevalgte styrer nettopp fordi det er kommunene som er best egnet til selv å vurdere hvordan de skal håndtere problemer som oppstår lokalt. Men jeg vil tro at noe av det aller viktigste kommunen kan gjøre, er å få til et godt samarbeid mellom alle de ressursene som er i kommunene, og som har som oppgave å arbeide i forhold til ungdom. Det dreier seg om skole, barnevern og ungdomstiltak, og ikke minst at de har et godt samarbeid med politiet. Det legger jeg til grunn at de har. Dermed kommunen ikke har et godt samarbeid med politiet, regner jeg med å få melding om det for dermed å bidra fra min kant til at det samarbeidet er godt, noe jeg altså egentlig legger til grunn at det er.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for tilleggssvaret.

Hun kom inn på noe av kjernen i dette. I og med at utviklingen er som den er, er man nødt til å se på nye ting. Hun listet opp en del saker Justisdepartementet nå jobber med og har ansvaret for. Men som en oppsummering vil jeg si at det er klart at et nærmere samarbeid mellom de enkelte kommuner og politietaten og departementet, fagfolk, er veldig viktig, i og med at enkelte kommuner har

mangelfulle ressurser og mangelfull erfaring og kunnskap på dette området.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg har i grunnen ikke så mye å tilføye til det representanten Hedstrøm sier. Jeg synes det var fornuftig.

S p ø r s m å l 1 9

Odd Einar Dørum (V): Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til justisministeren:

«I 1. halvår 2000 har det vært en foruroligende økning i anmeldte voldsforbrytelser, spesielt legemsbeskadigelse generelt, legemsbeskadigelse med kniv og trusler med kniv og skytevåpen. Skal denne utviklingen stoppes, kreves ekstra innsats fra politiet og samfunnet for øvrig.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre gode karrieremuligheter og på andre måter belønne at flere politifolk velger å stå lenger i utadrettet gatetjeneste, noe som er avgjørende for å komme den økende voldskriminaliteten til livs?»

Statsråd Hanne Harlem: For å dempe voldsutviklingen og sikre at erfarne politifolk velger å stå lenger i utadrettet gatetjeneste kreves det en kombinasjon av tiltak. Tjenestelister og karrieremuligheter må legges til rette for en best mulig ressursutnyttelse, samtidig som en gjennom tiltak omdisponerer stillinger til utadrettet tjeneste.

Jeg ser det som særlig viktig å utnytte den kompetanse erfarne polititjenestemenn og -kvinner har skaffet seg, til utadrettet kriminalitetsbekjempelse, bl.a. ved patrulje- og gatetjeneste. Det er derfor viktig at det tilrettelegges lokalt for tjenesteordninger som bidrar til et tettere samarbeid mellom eldre og yngre tjenestemenn.

Men i tillegg må man være klar over at det er viktig å bruke eldre og erfarne polititjenestemenn og -kvinner på mange områder i politiet. De er etterspurt ikke bare når det gjelder gatetjeneste, men også når det gjelder etterforskning. Det er for så vidt en utfordring med det store antallet nyutdannede polititjenestemenn og -kvinner som vi har fått de senere årene, fordi det har ført til at det er en stor andel unge politifolk i norsk politi og kanskje særlig i Oslo, som har fått 170 nye stillinger til sammen i løpet av kort tid.

Alderssammensetningen varierer fra distrikt til distrikt. Men innen det enkelte politidistrikt må det stilles krav til interne rekrutterings- og beordringsrutiner som sikrer balansert alderssammensetning. Både den alminnelige oppgaveløsning og ikke minst den aktive konfliktløsning i gaten krever at yngre og eldre politifolk arbeider sammen.

Det er utviklet alternative karrieremuligheter gjennom opprettelse av stillinger som spesialmedarbeider og politispesialist. Riktignok er få av disse stillingene knyttet til tradisjonelt uniformert politiarbeid, men dette må videreutvikles bl.a. i samarbeid med de ansatte.

Ved lensmannskontorene deltar alle tjenestemenn i den operative og utadrettede polititjenesten. Et system

med reservetjeneste hvor politiet blir tilkalt ved behov, er i noen grad i ferd med å bli erstattet av felles vaktlister mellom flere samarbeidende lensmannsdistrikt. Dette bidrar til at uniformerte og erfarne politifolk i større grad er ute i aktiv tjeneste til tider og på steder hvor det erfaringsmessig kan oppstå voldsforbrytelser eller annen kriminalitet.

Ved flere politistasjoner er det dessuten etter hvert innført felles vaktlister hvor også etterforskere deltar i den utadrettede og operative tjenesten, særlig i helgene. Dette bidrar til at forskjellig erfaring og alder bringes sammen i felles oppgaveløsning. Dette samarbeidet mellom forebyggende ordenstjeneste og etterforskning må utvikles videre. Mer fleksible vaktlister, som også tar hensyn til den enkeltes egne og familiemessige behov, vil også kunne være et tiltak som kan bidra til å få flere erfarne politifolk ut i gatetjeneste.

Det kan imidlertid være en belastning for mange å tjenestegjøre om natten. Særlig gjelder dette for eldre tjenestemenn og -kvinner. Undersøkelser viser at nattevakter i seg selv blir en større belastning jo eldre en er. Det kriminelle miljøet er også blitt hardere. Det kreves god fysikk i tillegg til erfaring og innsikt for å løse konflikter og forebygge kriminalitet. Det er derfor mange eldre politifolk som ønsker annen tjeneste med mindre patruljering og færre utrykninger.

Jeg mener overgangen til rammebudsjettering også vil være et viktig virkemiddel til styring av ressursene i forhold til lokale kriminalitetsutfordringer. Departementet har også fått i stand en omforent lokal lønnspolitikk, og en er i ferd med å delegere lønnsforhandlingsfullmakter til politimestrene. Dette kan gi politimestrene mulighet til å vurdere lokale lønnsiltak i sitt arbeid med å få en god, balansert alderssammensetting i de ulike typer politioppgaver.

Odd Einar Dørum (V): Jeg oppfatter statsrådets svar som grunnleggende positivt ved at hun understreker at stillinger kan og skal omdefineres, karriereveier skal vurderes og tjenesteordninger skal ses på.

Jeg er fullt klar over at utenfor de største byene våre er det en allsidig situasjon. Mitt spørsmål er i grunnen inspirert av erfaring gjennom mange år – og jeg gjentar mange år – i Oslo. Det er mitt inntrykk at yngre folk kommer hit, og etter en stund søker de seg bort og drar til andre steder i landet, eller de forsvinner inn på et kontor. Jeg oppfatter i forhold til volds kriminaliteten i Oslo, spesielt gjengkriminaliteten, at det blir en spesiell utfordring, fordi man mister det minimum av kontinuitet som skal til for at mennesker med erfaring nettopp kan dele den med andre.

Så jeg vil stille spørsmålet: Vil statsråden spesielt se på situasjonen i Oslo, der det er stor rekruttering, men også stor gjennomtrekk i disse stillingene?

Statsråd Hanne Harlem: Ja, det synes jeg det kan være grunn til.

Jeg vil også nevne et annet tiltak som departementet innimellom markedsfører i forhold til politidistriktene.

Det er at nyutdannede settes inn en kort periode i etterforskning til å begynne med, for på den måten å dra med seg den erfaringen ut når de deretter eventuelt går over i ordenstjeneste. Det er også et virkemiddel man til en viss grad kanskje kan markedsføre overfor Oslo politidistrikt. Men det er jo viktig å huske på at ledelsen i politidistriktet er nødt til å ha et aktivt og ansvarlig forhold til dette temaet, fordi dette er opplagt en ledelsesoppgave. Men at vi må være opptatt av å bidra til at Oslo politidistrikt husker på dette elementet og prøve å få det til, er jeg enig med representanten Dørum i.

Odd Einar Dørum (V): Både statsråden og jeg er selvfølgelig fullt klar over at man ikke skal gå inn i rollen verken til en politidirektør eller til politiledelsen for øvrig. Men det er slik at i deler av landet er utfordringene litt spesielle. Mine erfaringer på dette området er dannet over ganske mange år. Det er mange dyktige folk i denne store byen, men det er – fordi det bl.a. er ganske vanskelig å bo her, spesielt hvis man er ung – en tendens til at det er lettere å flytte på seg. Det er også slik at man kanskje gjennom tjenestelister og på andre måter har stimulert mer spennende og attraktive oppgaver, mens det nettopp er selve gateerfaringen over en viss tid som skaper den kontinuiteten som bl.a. den forebyggende tjenesten i Oslo har oppbygd på en forbilledlig måte i kamp mot gjengkriminalitet. Så jeg vil bare understreke at dette blir tatt opp i egnede former, og har ikke noe å tilføye utover dette.

S p ø r s m å l 2 0

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjerne stilla følgjande spørsmål til olje- og energiministeren:

«Klimagassutsleppa og klimaproblema er aukande. Og me kan nå la vera å bruka mykje energi og tid på diskusjonar om gasskraftverk som likevel ikkje blir bygde. I Noreg finn me om lag 25 000 varmpumpeanlegg. Det er like mange som det årleg blir installert i Sverige. Når me veit at det er eit potensial på om lag 25 TWh, må det nå bli fart i installering av slike anlegg.

Kva har statsråden gjort for å auka bruken av varmpumpeteknologi, eventuelt kan han tenkja seg å påleggja eigarane av Naturkraft å gjera noko?»

Statsråd Olav Akselsen: Eg er einig med representanten Langeland i at me i Noreg har vore for lite flinke til å ta i bruk varmpumper i energiforsyninga. Me har eit stort potensial i å utnytta varmen i berggrunnen og i grunn- og sjøvatn til energiproduksjon. Auka bruk av varmpumper vil ha ein stor enøk-effekt og dermed vera positivt for miljøet, samstundes som det vil kunne jamna ut effektforbruket og medverka til ein meir allsidig og fleksibel energiforsyning.

Slik eg ser det, er det spesielt to moment som har hindra auka bruk av varmpumper. Det eine er låg lønsemnd for varmpumper med dagens prisar på elektrisitet. Det andre er tradisjonelle haldningar og mangel på kunnskap

hos potensielle brukarar. Dette gjer at vi må møte utfordringane med fleire ulike verkemiddel.

Forsking, informasjon, marknadsføring og økonomisk støtte er hovudelementa i bruken av verkemidla i dag. Me har gode forskingsmiljø på varmpumpeteknologi i Noreg. Det blir satsa både på å forska fram ei meir effektiv og billig løysing og på bruk av meir miljøvenlege kuldemedium.

Gjennom dei regionale enøksentra og gjennom enøksverksemda som vert driven i statleg regi, i NVE, blir det satsa på å marknadsføra bruk av varmpumper, m.a. gjennom å auka kunnskapen hos sluttbrukarane.

Midlar over statsbudsjettet blir òg nytta til ei ordning for investeringsstøtte til varmeanlegg basert på miljøvennleg energi som bioenergi, utnytting av spillvarme, fjernvarme og varmpumper.

Eit av hovudproblema er, som eg var inne på i stad, låg lønsemd for varmpumper med dagens prisar på elektrisitet og olje. I statsbudsjettet som nettopp er lagt fram, foreslår altså Regjeringa å auka elavgifta og avgifta på fyringsolje. Dette vil gje eit monaleg bidrag for å betra lønsemda for varmpumper og annan miljøvennleg varmeproduksjon, og er derfor eit viktig verkemiddel for å auka utbreiinga av varmpumper i Noreg.

Eg vil òg nemna at Regjeringa har varsla at me ønskjer å oppretta eit eige organ som skal arbeida med effektiv energibruk og auka bruk av miljøvennleg energi. Omorganiseringa skal gje ei meir målretta satsing og m.a. bidra til at me får opp bruken av varmpumper i Noreg.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar for svaret. Eg registrerer at statsråden unngår den siste delen av spørsmålet som er stilt i forhold til Naturkraft, men han vil nok få høve til å komma tilbake til det.

Eit av hovudpønga frå statsråden er dette med lønsemd. Og då må det vel òg vera eit poeng når dei statlege selskapa er inne og driv Naturkraft, at lønsemda i det har vi ennå ikkje sett noko til, trass i at me har brukt titals millionar på å prøva å få gasskraftverk som det ikkje ser ut til å bli noko av, men likevel held ein på, mens ein altså ikkje syter for at det blir ei skikkeleg satsing på varmpumpeteknologi og alternativ fornybar energi. Det er òg litt rart i samband med det at Statkraft faktisk seier at det ikkje er nødvendig å bygga gasskraftverk. Nettopp då må det vera viktig å komma i grep med desse selskapa for å få til ei anna offensiv satsing på området.

Statsråd Olav Akselsen: Eg må vedgå at eg trudde dette var eit spørsmål om varmpumper og ikkje ein avart av diskusjonen om gasskraft er bra eller ikkje. Eg skal ikkje medverka til å starta den debatten, men likevel slå fast at staten ikkje har brukt noko pengar på å få fram gasskraft. Det er trass i alt private aktørar eller selskap som har gjort det. Og eg reknar med at grunngevinga for den innsatsen dei har gjort, er at dei trur dei har ei moglegheit til å tena pengar på sikt, og ikkje minst har dei moglegheit til å medverka til å få fram den elektrisiteten som vi treng.

Når det gjeld Naturkraft, må dei på eit eller anna tidspunkt retta seg etter eit kvotesystem. Dette kvotesystemet vil også gjera det lønnsamt å få ein annan og meir effektiv bruk av varmpumper. Så eg reknar med at det systemet på sikt vil komma på plass og vil medverka til at f.eks. gasskraftverk vil vera meir opptatt av å medverka til at ein tar varmpumpeteknologien meir i bruk enn i dag.

Hallgeir H. Langeland (SV): Grunnen til at eg trakk fram Naturkraft, var dette med lønsemd. Det er riktig som statsråden seier, det er ikkje staten som stat som er inne og taper pengar på Naturkraft, men det er statlege selskap som er inne og taper pengar på det. Og staten ved generalforsamling Akselsen lar dette skje, samtidig som han ikkje syter for å få ei skikkeleg satsing på alternativ fornybar energi og på varmeteknologi.

Nå har store delar av energi- og miljøkomiteen vore ute på VVS-samling på Sjølyst. Bransjen er veldig klar på å få til ein offensiv på varmpumpeteknologi, men saknar fleire incitament frå staten. Og det er her utfordringa ligg for statsråden. Kva vil ein nå konkret gjera utover at ein reduserer budsjettet når det gjeld alternativ fornybar energi, og kva ønskjer ein blir gjort for å få fart i satsinga på varmpumpeteknologi, som faktisk har i seg monaleg mengder TWh?

Statsråd Olav Akselsen: Det er altså slik at Noreg har forlate den teorien om at staten styrer best gjennom diktat frå den aktuelle statsråden knytt til dei statlege bedriftene våre. Eg og Langeland er altså einige om at det finst eit uutnytta potensial i Noreg for varmpumper, og at ein i større grad enn i dag bør ta i bruk den teknologien. Men eg vil jo minna om at det er berre vel eit halvt år sidan Stortinget behandla energimeldinga, som tok for seg energibruken i Noreg fram til 2020, og Regjeringa si haldning generelt sett er at me ønskjer å følgja opp det som står i energimeldinga. Det er på ein måte det som er retningslinjene for den politikken me fører på dette området. Og det er altså slik at me no vil foreslå eit nytt organ for å reindyrka tanken om nye fornybare energikjelder, og eg reknar med at me på den måten får ei meir effektiv utnytting av dei midlane som staten brukar på dette området.

S p ø r s m å l 2 1

Fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Oslo kommune har vedtatt å søke om forsøk der elevene i videregående skole, allmennfaglig studieretning, skal få fritak for deler av læreplanen i norsk. Fritaket skal omfatte sidemålet. Det er søkt i henhold til opplæringsloven § 1-4. Loven åpner for at det kan gjøres tidsavgrenset pedagogiske eller organisatoriske forsøk.

Mener statsråden at det i medhold av § 1-4 kan åpnes for omfattende forsøk der en fraviker læreplanen i et fag, og vil statsråden konsultere Stortinget før forsøket eventuelt innvilges?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 2 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Bent Høie til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren.

Bent Høie (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren som jeg forstår vil bli besvart av olje- og energiministeren:

«I St.prp. nr. 1 (1999-2000) skriver Regjeringen at når det gjelder bygg på Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets område, så vil en først prioritere oppstart av byggeprosjektene ved Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Stavanger.

Står denne Regjeringen ved denne prioriteringen?»

Statsråd Olav Akselsen: Stortinget bad i Budsjettinnst. S. nr. 12 for 1998-99 daværende regjering legge fram en sak om byggebehov i universitets- og høgskolesektoren. Det ble redegjort for saken i St.prp. nr. 1 for 1999-2000, og følgende prioritering ble lagt til grunn av daværende regjering:

«Når den økonomiske situasjonen tillater det, vil Regjeringen når det gjelder bygg på Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets område, først prioritere oppstart av byggeprosjektene ved Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Stavanger.»

Jeg kan bekrefte at også denne regjeringen vil prioritere byggeprosjektene ved Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Stavanger først når den økonomiske situasjon tillater oppstart av nye prosjekter, så jeg kan med andre ord bekrefte at det er den samme prioriteringen som står ved lag.

Bent Høie (H): Jeg vil først og fremst takke statsråden for et veldig positivt svar.

Jeg har et tilleggsspørsmål, og det går på at kapittdelingen på dette området nå er noe forandret. Og jeg håper da at svaret er som det ble gitt, at dette gjelder for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets områdeprioritering, og ikke bare i forhold til høgskolesektoren, men også universitetssektoren.

Statsråd Olav Akselsen: Eg må innrømme at i og med at dette er ein annan statsråds ansvarsområde, så har eg avgrensa detaljkunnskap. Men hovudbodskapen i mitt svar var at dei prioriteringane som den førre regjeringa la til grunn, også ligg til grunn for denne regjeringa sitt arbeid på dette området.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 11.

S p ø r s m å l 1 1

Jan Tore Sanner (H): Jeg har følgende spørsmål til sosialministeren:

«Statsråden har midlertidig stoppet fremdriften i Bærum kommunes plan om å etablere omsorgstilbud for eldre i Spania. Både Husbanken og Kommunal- og regionaldepartementet har åpnet for å kunne gi tilskudd til prosjektet. Mange kommuner ønsker å samarbeide med Bærum kommune.

Når vil statsråden gi sitt endelige samtykke, slik at omsorgstilbudet til de eldre kan bedres og valgfriheten øke?»

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Vi vet at opphold i varmt klima har gunstig effekt på en del av de lidelser som en del eldre mennesker har. Å oppholde seg i slikt klima kan bidra til økt livskvalitet for denne gruppen. Når jeg har uttrykt min skepsis til å bygge ut eldreomsorg utenfor landets grenser, har det vært knyttet til tre forhold. Eldreplanen har tatt sikte på å bygge ut tilstrekkelig omsorg for syke og pleietrengende gamle i alle landets kommuner. Videre bør det være mulig å føre tilsyn med offentlig eldreomsorg. Til sist vet vi også at kontakt med familie og venner er av betydning for svært mange eldre, særlig når de blir syke.

I statsbudsjettet har Regjeringen foreslått å utvide rammen for eldreplanen, slik at alle kommuner skal kunne komme i mål med satsingen. Det har vært viktig for meg å sikre at utbygging av prosjekter utenfor landets grenser skal være et supplement for dem som har nytte av et slikt tilbud. Jeg stiller meg derfor positiv til at kommuner skal få mulighet til å nytte eldreplanens finansieringsordninger, først og fremst i forbindelse med bygging av enheter for korttidsopphold i utlandet, under forutsetning av at vilkårene i regelverket oppfylles. Tilbudet skal inngå som en del av kommunens samlede pleie- og omsorgstjenester og sikre forsvarlige tjenester.

Justisdepartementets lovavdeling ble bedt om å vurde de juridiske sidene ved å tilby tjenester utenfor Norge. De konkluderer i brev av 28. juli i år med at en del rettslige forhold bør utredes videre. Dette arbeidet er i gang, og jeg ser ikke lenger at disse forholdene er til hinder for at Husbanken nå kan behandle de aktuelle søknadene som foreligger.

Jan Tore Sanner (H): La meg takke for svaret og uttrykke glede over at statsrådens tidligere skepsis nå ikke lenger er til hinder for at det vil bli gitt grønt lys til Bærum kommune og andre kommuner som ønsker å realisere et omsorgstilbud i Syden. Jeg er glad for at statsråden har erklært seg enig i at dette vil være med på å øke valgfriheten og også vil kunne bedre livskvaliteten til eldre – det er jo det som må være det sentrale.

Jeg registrerer imidlertid at statsråden understreker at hun først og fremst vil være positiv til korttidsopphold. Da vil jeg spørre statsråden om hun ser for seg at det her skal settes klare begrensninger i det tilbudet som kommunene skal kunne gi. Jeg tror vi kan være enig i at

spørsmålet om tilsyn er viktig, men jeg vil bare få brakt klarhet i om det er mange men-er tilknyttet dette, og om man vil lage flere begrensninger for kommunene når det gjelder oppholdets lengde.

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Det vil ikke bli mange men-er i forhold til de reglene som allerede gjelder. Allikevel er jeg opptatt av at korttidsopphold nok er det enkleste å få til både i forhold til det å føre tilsyn med tilbudet og i forhold til det behovet de ulike kommuner har meldt meg i alle fall. Selv om jeg ikke skal behandle Bærums søknad – det er det faktisk Husbanken som skal gjøre – så har jeg vært i kontakt med Bærum kommune både i sommer og nå nylig, og så vidt jeg har skjønt, er det i all hovedsak korttidsplasser de tenker å bygge ut. Så dette skulle i alle fall imøtekomme deres behov.

Jan Tore Sanner (H): La meg først uttrykke glede over at statsråden legger vekt på dialog med kommunene. Jeg tror det er viktig, særlig på et område hvor kommunene har et vesentlig ansvar, at man viser kommunene stor tillit, og at staten er mer opptatt av å skape mulighe-

ter enn å lage begrensninger for kommunene når de skal lage et tilbud til de eldre.

Jeg har registrert at statsråden til pressen har uttalt at det vil komme en avklaring fra departementet i løpet av et par uker. Jeg vil spørre statsråden om det er riktig oppfattet, eller om hun ser for seg at dette vil kunne ta lengre tid.

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Når det gjelder tidsaspektet som er meldt i pressen, sa jeg ikke i løpet av et par uker, men i løpet av noen uker, for å være sikker på ikke å love mer enn jeg kunne holde. Men Husbanken kan behandle disse søknadene nå. Det er noen juridiske forhold som fortsatt avklares og gjøres tydeligere. De vil ikke være klare på en stund ennå, men det er ingenting i veien for at søknadene nå kan behandles.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.40.
